Tadas Meckauskas
4222 Euclid Str.
E.Chicago, Ind.

DIRVA

Nr. 112 Rugsėjis-Sept. 29, 1961 Cleveland, Ohio

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

DERYBOS DĖL DERYBŲ NEJUDA IŠ VIETOS

Valstybės sekretorius Dean Rusk buvo antrą kartą susitikęs su Sovietijos užsienių reikalų ministeriu Gromyko "tiriamiesiems pasitarimams" dėl galimybių pradėti Rytų-Vakarų derybas Berlyno krizės klausimu.

Pasitarimai vėl nusitęsė keturias valandas. Jų metu, kaip amerikiniai šaltiniai sako, buvo išdiskutuota tiksli prezidento Kennedžio pareiškimų Jungtinėse Tautose prasmė, bet Vakarai vis dar negavę "pakankamų duomenų", iš kurių būtų galima spręsti, ar derybos su sovietais pradėtinos.

Britų užsienių reikalų ministeris Lord Home su sovietiniu užsienių reikalų ministeriu buvo susitikęs dieną anksčiau. Antrasis jo susitikimas lauk iam as, prieš jam grįžtant į Londoną šios savaitės pabaigoje.

Pagal britų šaltinius, Sovietija jau esanti įtikinta, kad galįs kilti branduolinis karas, jei Maskva bandytų dar toliau "spausti Vakarus prie sienos Berlyne". Gromykui tai turėję paaiškėti iš labai atvirų Dean Rusko ir Lordo Home kalbų bei visuotinės atmosferos Jungtinėse Tautose.

Vakarų valstybėms pagrindinį klausimą kelią tai, kas atsitiks su jų teisėmis, kai Sovietija pasirašys separatinę taikos sutartį su Rytų Vokietija. Amerikinių šaltinių žiniomis, antrajame Dean Rusko ir Gromyko pasitarime buvo aiškintasi, ką tiksliai reiškias Gromyko pareiškimas Jungtinėse Tautose, pagal kurį Vakarų Berlynas turėtų likti laisvu miestu, jo statusą garantuojant didžiosioms valstybėms ir Jungtinėms Tautoms, ten įvedant neutralias arba Jungtinių Tautų karines įgulas.

Valstybės departamentas kategoriškai paneigė, kad sąjungininkai planuoją atitraukti savo karines įgulas iš Berlyno, siekiant tokio Berlyno krizės sprendimo.

Britų šaltiniai sako, kad Vakarų sostinėse svarstoma galimybė perkelti Berlynan kai kurias Jungtinių Tautų įstaigas, tačiau čia pat pabrėžiama, kad Vakarai nesidomį visos Jungt. Tautų organizacijos perkėlimu į Berlyną; jei JT įstaigos negalės būti išdėstytos visame mieste — Rytų ir Vakarų sektoriuose.

Prez. Kennedžio administracija taip pat stengiasi išsiaiškinti Maskvos grasinimus blokada po separatinės taikos sutarties pasirašymo, bet Sovietijos vyriausybė vengianti aiškiai atsakyti.

Iš eilės kontaktų Maskvoje ir New Yorke taip pat išryškėję, kad sovietams nepadarę įspūdžio Vakarų užuominos, jog jie galį pripažinti Oderio-Neisses liniją nuolatine Vokietijos siena su Lenkija. Iš esmės, sovietų pozicijose nepastebėta jokių permainų.

Pagal patikimus šaltinius, Vakarų ekspertai studijuoją eilę kitų pasiūlymų ir projektų, bet apie juos neturima jokių informacijų, išskyrus tai, kad Vakarai nesutiksią priimti komunistų jau senai kartojamą siūlomą beatominę zoną Vidurio Europoje.

Tuo tarpu Bonnoje JAV ambasadorius Dowling formaliai užtikrino Vakarų Vokietijos vyriausybę, kad JAV politika Vokietijos ir Berlyno klausimu nėra pasikeitusi. Tai turėjo reikšti paneigimą generolo Clay praeitą savaitę paskelbtų ir Vakarų Vokietijoje didelį nerimą sukėlusių pareiškimų, pagal kuriuos Bonna turinti susigyventi su "dviejų vokiečių valstybių realybe".

PANIKA KINIJOJE

Tautinės Kinijos žvalgybos sluoksniai paskelbė, kad didžiulėje komunistinės Kinijos provincijoje, Sinkiange, paskelbta nepaprastojo meto būklė dėl sovietų atominių bandymų išsauktų radioaktyvių kritulių padidėjimo. Sinkiangas yra Sibiro pasienyje.

Tų sluoksnių pranešimu, komunistinės Kinijos radijo stotys antradienį įspėjo Sinkiango gyventojus, kad jie imtųsi visų galimų priemonių prieš radioaktyvių kritulių plitimą.

Tuose radijo pranešimuose buvo nurodytos kovos su pavojumi priemonės komunistų kariuomenei, sveikatos centrams ir civiliams gyventojams, kurie buvo įspėti pasiruošti masinei evakuacijai iš Sinkiango, jei jos prireiktų.

Sinkiangas, kaip skaičiuojama, turėjęs apie 6 milionus gyventojų, bet kiek dabar jų skaičius padidintas priverstinės kolonizacijos priemonėmis, nežinoma. Jis apima apie 2,643,000 kvadr. mylių plotą ir anksčiau buvo vadinamas Kinų Turkestanu.

SUKILIMAS SIRIJOJE

Arabų kariniai vienetai rugsėjo 28 dienos rytą įvykdė perversmą Sirijoje. Po kelių valandų Damasko radijas paskelbė, kad revoliucija esanti baigta ir sukilėlių reikalavimai būsią patenkinti.

Nors aiškių žinių dar nėra, bet atrodo, kad sukilimu siekiama atskirti Siriją nuo Egipto. Pagal vieną radijo pranešimą, Damasko gatvėse prasidėjusios demonstracijos, kurių metu buvę užpuldinėjami valdiniai pastatai ir plėšomis Jungt. Arabų Valstybės vėliavos.

Nasseris sujaudintu balsu pasmerkė sukilimą per Kairo radiją ir įsakė armijai žygiuoti sukilėlių malšinti.

Bet po revoliucijos biuletenio paskelbimo radijo stotis pakeitė savo oficialų titulą "Damasko radijas" ir toliau vadinosi "Jungtinės Arabų Respublikos radijo tarnyba Damaske".

Telefono ryšiai tarp Sirijos ir kitų kraštų nukirsti.

Sukilimas įvyko, praėjus dviem dienom po to, kai atsistatydino plk. ltn. Abdel Hamid Serraj, kuris buvo Nasserio viceprezidentas Sirijoje. Pirmuosiuose pranešimuose net buvo sakoma, kad jis vadovavęs sukilimui, bet vėliau tai buvo paneigta.

JAU ŠIMTAS JT NARIŲ

Šimtuoju Jungtinių Tautų nariu priimta maža Afrikos valstybėlė Sierra Leone, buvusi britų kolonija nuo 1787 metų, atgavusi nepriklausomybę šį pavasarį. Savo plotu ji prilygsta Airijai ir turi apie 65,000 gyventojų.

JT plenumui aklamacijos būdu patvirtinus priėmimą, jos premjeras Sir Milton Margai išreiškė padėką Britanijai už išvedimą iš kolonijos statuso į nepriklausomą valstybę britų tautų bendruomenės sąstate. Sierra Leone yra dvidešimt šešta Afrikos valstybė Jungtinėse Tautose, ir dabar afrikiečiai ten sudaro gausiausią balsuotojų būrį.

Tuo tarpu Saugumo Taryboje tebevyksta atkakli kova dėl kitos Afrikos valstybės Mauritanijos ir komunistų valdomos Išorinės Mongolijos. Praeitoje sesijoje sovietai vetavo Mauritanijos priėmimą, reikalaudami, kad Vakarai mainais priimtų Išorinę Mongoliją.

Šioje sesijoje JAV buvo linkusi tuos mainus priimti, kad tuo būdu laimėtų afrikiečių balsus prieš komunistinės Kinijos priėmimą. Bet Sovietija užkulisiuose išvystė naują taktiką: ji žada remti Mauritanijos priėmimą, jei afrikiečiai balsuos už komunistinės Kinijos įsileidimą. Komunistinės Kinijos priėmimo klausimas, kaip šiemet pirmą kartą įtrauktas į JT darbotvarkę, bet JAV tikisi jo atmetimo JT plenume.

*

OLANDIJA pasiūlė Jungtinėse Tautose atsisakyti savo kontrolės Naujoje Gvinėjoje, arba Vakarų Iriane, ir perduoti tą ginčijamą teritoriją Jungtinėms Tautoms.

Pirmuoju JT žingsniu Olandijos užs. reik. ministeris pasiūlė pasiųsti į ten stebėtojų komisiją, kuri pravestų plebiscitą.

Naujoji Gvinėja jau dvyliką metų sudaro ginčo tarp Olandijos ir Indonezijos objektą. Jos pusę valdo Olandija, pusę -- Australija pagal JT mandatą.

*

Britanijos užs. reik. ministeris Lord Home paskelbė Jungtinėse Tautose, kad britai esą nutarę pateikti Jungtinėms Tautoms visą informaciją "apie politinius ir konstitucinius žingsnius, kuriuos atliekame britų administracijos kontrolėje tebelikusiuose kraštuose". Tuo žingsniu britai siekia sušvelninti naujųjų valstybių priekaištus Anglijai dėl "imperialistinio kolonializmo".

JONAS ČĖSNA, iš Omahos, besirūpindamas Dirvos talka ir lietuvių literatūros klestėjimu, atvykęs į Dirvos koncertą, paskyrė romano konkursui TŪKSTANTĮ DOLERIŲ, kurie turi būti įteikti ateinančių metų Dirvos metinėj šventėj premiją laimėjusiam autoriui. Dirvos romano konkurso taisyklės bus paskelbtos vėliau. Nuotraukoje Jonas Čėsna su Dirvos vyr. redaktoriumi Baliu Gaidžiūnu jam įteikiant savo pageidavimus. Plačiau apie tą reikalą skaitykit 4 psl.

Vyt. Gedgaudo nuotrauka

DIDELĖ OPOZICIJA SOVIETINEI 'TROIKAI'

Jungtinių Tautų diplomatai suintensyvino pastangas surasti generalinio sekretoriaus Dago Hammarskjoldo įpėdinį, tačiau formalaus pasiūlymo laukiama ne anksčiau, kaip ateinančią savaitę.

Dvylikos mažesnių valstybių atstovai buvo privačiai susirinkę aptarti rezoliucijos projektą, bet galutinai nesutarė dėl kandidato, kurio pavardė turi būti minima rezoliucijoje. Tebesvarstomų kandidatų tarpe yra dabartinis JT plenumo sesijos pirmininkas tunisietis Mongi Slim, Burmos ambasadorius U Thant, Airijos delegatas Frederik H. Boland ir Suomijos ambasadorius Ralph Enckell.

Izraelio delegatė Golda Meir buvo susitikusi su JAV ambasadorium Adlai E. Stevenson. Nors po pasitarimo jie vengė komentarų, tačiau yra žinoma, kad Izraelis priešinasi Mongi Slim kandidatūrai, nes jis, kaip arabas, nebūsiąs objektyvus Izraeliui.

Angsčiau Liberijos ambasadoriaus, dabartinio Saugumo Tarybos pirmininko, pastangomis buvo suorganizuotas keturių didžiųjų valstybių susitikimas tuo reikalu. Ten paaiškėjusi nauja sovietinių reikalavimų versija: keturių pasekretorių direktoriatas; vieną iš tų keturių kiti išrinktų reikalų vedėju, atliekančiu egzekutyvines funkcijas. Bet sovietai aiškiai nepasakė, ar tas išrinktasis vedėjas būtų nuolatinis, ar tik eitų pareigas ribotą laiką, savo vietą vėliau užleisdamas kitam. Ketveriukę, pagal sovietų projektą, sudarytų: vienas komunistas, vienas azijatas, vienas afrikietis ir vienas vakarietis.

Tiek anksčiau sovietų siūlytoji troika, tiek pastarasis projektas, jau gavęs "keturių brolių marksistų" vardą, kaip aiškėja, yra susilaukęs nelauktai stiprios opozicijos ir mažųjų valstybių tarpe.

Kai kurie Vakarų diplomatai skaičiuoja, kad toji opozicija sudaranti 70% plenumo. Bet jie tuoj pat pabrėžia, kad tai nereiškią, jog Vakarai gautų reikiamą daugumą, siekiant Dago Hammarskjoldo vietą užpildyti vienu nepriklausomu administratorium.

NUTEISTAS GENEROLO WALKERIO ŠMEIŽIKAS

Bavarijos apygardinis teismas nuteisė vokietį reporterį Siegfrid Naujocks už gen. Mjr. Edwin A. Walkerio kriminalinį apšmeižimą, bet leido jam pasirinkti bausmę: sumokėti 1200 markių ar pasilikti policijos priežiūroje trisdešimtį dienų.

JAV armijos įstaigos Vokietijoje tuoj uždraudė reporteriui Naujocks lankytis amerikinėse kareivinėse, ir armijos štabe stiprėja reikalavimai, kad amerikiečio leidžiamas žurnalas "Overseas Weekly" būtų taip pat neįsileidžiamas į kareivines. Šis žurnaliukas jau anksčiau, 1953 metais, buvo uždraustas platinti amerikiečių kareivinėse, bet kai kurių kongreso narių ir dalies JAV laikraščių spaudimu grąžintas. Jo tiražas siekią tarp 50,000 ir 60,000 ir jis platinamas beveik išimtinai amerikiečių įgulose Europoje.

Pastaroji byla buvo iškelta reporteriui Naujocks už straipsnį, kuriame buvo teigiama, kad gen. mjr. Walker turįs skaudulį smegenyse; ji buvo iškelta anksčiau, negu pasirodė kitas Naujocko straipsnis, suteikęs progą (ne priežastį) gen. Walkerį nušalinti iš divizijos vado pareigų.

Gen. Walker paėmė tris savaites atostogų ir, grįžęs į JAV, ruošiasi pradėti žygius, kad jo nušalinimo klausimas būtų ištirtas senato specialiame komitete.

TRUMPAI IŠ VISUR

* Buvęs viceprez. Nixonas pareiškė, kad jis sutinkąs kandiduoti į Kalifornijos gubernatoriaus postą 1962 metais, bet nebūsiąs kandidatu į JAV prezidentus 1964 metais.

* Pastarojoje britų tautų bendruomenės konferencijoje būta tokių karštų debatų, kad, kaip kai kurie stebėtojai teigia, tai galį reikšti bendruomenės iširimo pradžią. Anglijai ir finaliniame komunikate nepasisekė sušvelninti opozicijos dėl jos pasiryžimo stoti į Bendrąją Europos Rinką.

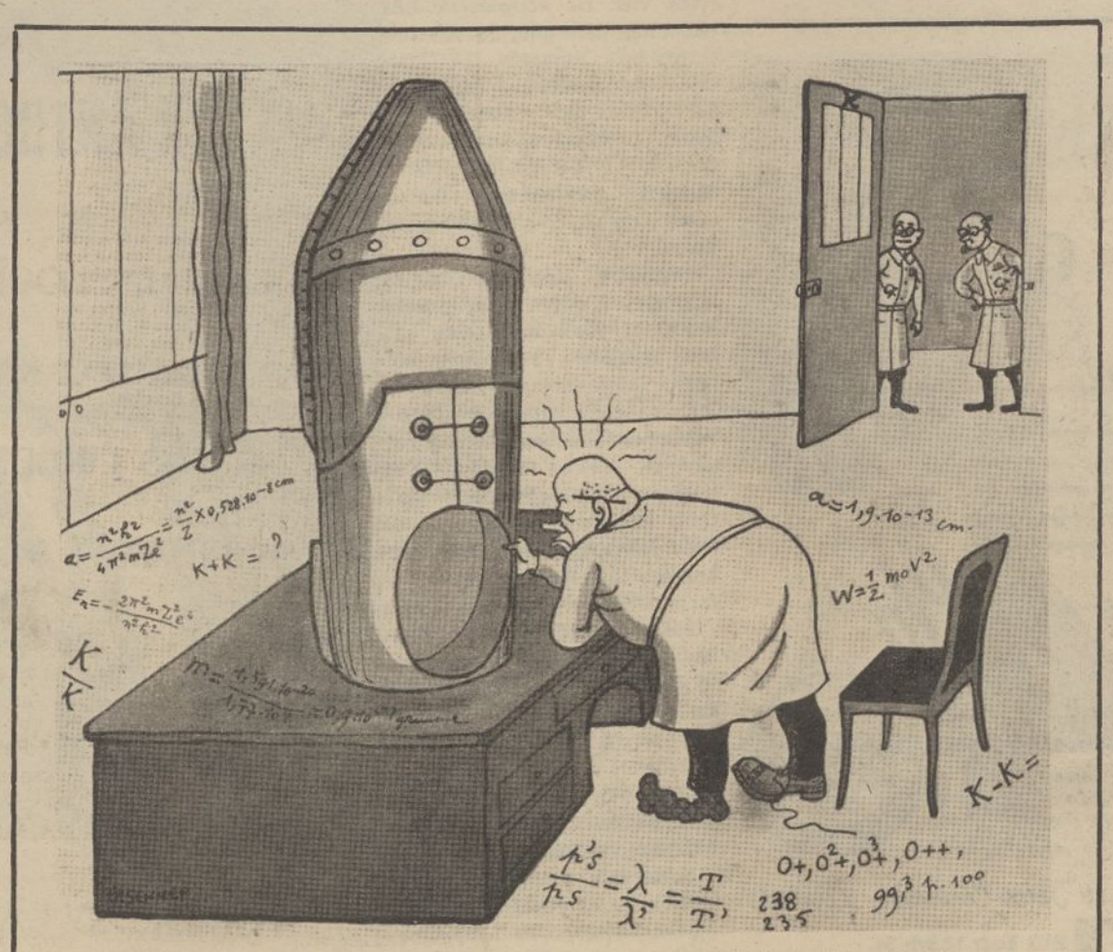

Chruščiovas baigia apskaičiuoti jėgą savo būsimo diplomatinio ir balsinio sprogimo...

VELNIŠKOJI SUTARTIS (10)

KREMLIUS DAIRĖSI, KUR PELNINGIAU

Vakarų kariškių derybos su maršalu Vorošilovu nuo rugpiūčio 14 dienos įgavo dramatišką eigą. Anglų ir prancūzų delegatai buvo patekę į žnyples, ir jie tai žinojo. Kiek pajėgdami, jie bandė tą problemą apeiti.

Drax ir Doumenc aiškino, kad jie esą įsitikinę, jog Lenkija ir Rumunija, kai tik užpultos, nedelsdamos pasiprašys Rusijos pagalbos. Taip, jos "maldaus maršalo pagalbos" — kalbėjo Doumenc. Drax laikė n e į s ivaizduojamu dalyku, kad jos neprašytų Sovietijos pagalbos. Nevisiškai diplomatiškai jis pridūrė:

"Jeigu nelaimės atveju jos nepasiprašys pagalbos ir leisis užkariaujamos, tai jos turi tikėtis, kad taps vokiškomis provincijomis".

Ši nelaiminga admirolo pastaba buvo vanduo ant Vorošilovo malūnėlio, nes ji išryškino tą patį atvejį, nuo kurio buvo bandoma nukreipti pokalbių temą: vokiečių kariuomenę Rusijos pasieny.

*

Taip prispausti britų ir prancūzų atstovai Vorošilovui tegalėjo atsakyti, kad jau esą paliesti politiniai klausimai, kuriuos svarstyti jie neturį įgaliojimų. Lenkija esanti suvereninė valstybė, kalbėjo Drax, todėl rusų kariuomenės įžygiavimo klausimą pirma turinti nuspręsti Lenkijos vyriausybė. O tai jau esąs politinis klausimas, kuris turi būti sureguliuotas tarp vyriausybių. Jis siūląs, kad Sovietijos vyriausybė šį klausimą iškeltų Lenkijos vyriausybei.

Rusų delegacija, tiesa, pripažino, kad tai esama politinio klausimo, tačiau spyrė, kad Lenkiją paspaustų ir jai "protingumo įkvėptų" britų ir prancūzų vyriausybės.

Atsižvelgiant į faktą, kad rusai tuo pačiu metu jau derėjosi su vokiečiais, kyla klausimas, ar jie savo derybose su anglų ir prancūzų karinėmis misijomis buvo nuoširdūs, ar jie, kaip vėliau Anglijos ir Prancūzijos užsienių reikalų ministerijos spėliojo, o admirolas Drax kategoriškai tvirtino, tik dėlto įsikibo į Lenkijon įžygiavimo temą, kad derybas nudelstų tol, kol galėsią aiškiai nustatyti, ar pasiseks susikalbėti su Hitleriu.

Kremlius tūpčiojo

Šį klausimą analizuojant, labai svarbu įžvelgti įvykių eigos kalendoriun.

Ribbentropo pasisiūlymą atvykti Maskvon Molotovas gavo rugpiūčio 15-tos vakare. Nors pasiūlymo jis tuoj pat nepriėmė, bet užsiminė, kad Rusija esanti susidomėjusi nepuolimo paktu su Vokietija, o tai, be abejo, derybas dėl karinės sutarties su Anglija ir Prancūzija būtų padarę nereikalingomis.

William L. Schirer, knygos "Reicho iškilimas ir žlugimas" autorius, yra įsitikinęs, kad rugpiūčio 14 dieną, kada Vorošilovas pareikalavo "aiškaus atsakymo" dėl sovietinių armijų įžygiavimo į Lenkiją, Kremlius dar nebuvo galutinai apsisprendęs, kurion pusėn mestis. Bet čia pat jis priduria: "Deja, rusų dokumentai, kurie šį klausimą tikrai išryškintų, tebėra nepaskelbti". Iš ligšiol žinomų duomenų atrodą, kad Stalinas galutinai nebuvo apsisprendęs ligi rugpiūčio 19-tosios popietės.

Pradžioje, kaip ir britų ir prancūzų dokumentų aiškėja, Vakarų sąjungininkai tikėjo, kad sovietų karinė misija nuoširdžiai derasi, kad ji savo uždavinį atliekanti net perdaug tiksliai. Rugpiūčio 13, po dvi dienas trukusių pasitarimų, ambasadorius Seeds telegrafavo į Londoną, kad sovietų kariniams šefams "reikalas tikrai labai rūpįs".

Po to admirolui Drax duotos instrukcijos "eiti labai lėtai" buvo pakeistos, ir rugpiūčio 15 britų vyriausybė jam nurodė, kad jis remtų Doumencą, siekiantį karinius pasitarimus "galimai greičiau" išspręsti. Anksčiau duotieji nurodymai, kad jis vengtų rusams suteikti slaptas karines informacijas, buvo iš dalies atpalaiduoti.

Priešingai Draxui, kuris pradžioje turėjo prilaikyti derybas, generolas Doumenc buvo iš paties premjero Daladier gavęs nurodymus, kad karinė sutartis su Rusija būtų pasiekta galimai anksčiau. Nepaisant anglų susirūpinimo, kad tai galį pasiekti vokiečių ausis, generolas Doumenc jau antrą derybų dieną rusams pasakė tokius, jo paties žodžiais, "labai slaptus duomenis" apie prancūzų kariuomenės dydį, kad sovietų delegatai jam pažadėjo "juos užmiršti", kai tik derybos bus baigtos.

Varšuvos laikysena

Tik rugpiūčio 17, keturias dienas jam ir Draxui tuščiai išlaukus savo vyriausybių instrukcijų, kaip laikytis dėl Lenkijos problemos, generolas Doumenc telegrafavo į Paryžių:

"Sovietų Sąjunga pageidauja karinio pakto... Ji nenori iš mūsų jokio popierėlio be esminių įsipareigojimų. Maršalas Vorošilovas pareiškė, kad visos problemos būtų be sunkumų išspręstos, jeigu tik būtų sureguliuotas klausimas, kurį jis vadina lemiamu."

Generolas Doumenc spaudė Paryžių, kad jis paveiktų Varšuvą priimti rusų pagalbą.

Tuo metu ne tik Maskvoje, bet ir Vakarų sostinėse buvo plačiai tikima, kad Anglijos ir Prancūzijos vyriausybės nieko nepadariusios Lenkijai paskatinti, kad toji įsileistų savo teritorijon rusų įgulas. Iš nesenai paskelbtų dokumentų ryškėja, kad Londonas ir Paryžius tuo požiūriu buvo labai toli nuėjęs, ir kad Lenkija į tai reagavo su nepaprastu atkaklumu.

(Bus daugiau)

Sydnėjaus, Australijoje, gimnazijų teatras pastatė "Hamletą", kuriame svarbiausią rolę atliko lietuvis Helmutas Bakaitis (prieky).

AR SOVIETAI SUGRIAUS JUNGTINES TAUTAS?

Ant žalio marmuro estrados, dominuojančios erdvią Jungtinių Tautų plenumo salę, tebestovi krizės simbolis -- tuščia kėdė, priešais ją ant stalo mikrofonas, užrašų bloknotas tuščiais, neprirašytais lapais...

Ta kėdė sudaro virš Vėžlių įlankos siaučiančios audros židinį. Audra parodys, ar Jungtinių Tautų struktūra išliks tokia, kokia ligšiol buvo. Audrą sukėlė Maskva, siekdama suparalyžuoti tarptautinės organizacijos efektingumą, nesulaukdama jos išsigimimo ir matydama, kad toji organizacija sudaro vis didėjančią kliūtį sovietų kėslams užgrobti pasaulį.

*

1945 metais, organizuojant Jungtines Tautas, didžiosios valstybės buvo visagalės pasaulio valdytojos, mažiau ar daugiau nuoširdžiai norėjusios sukurti pasitarimų su mažaisiais atmosferą.

Nepaisant skambių žodžių, faktinoji galia buvo pasilikta Saugumo Taryboje, kur penki nuolatiniai nariai galėjo vetuoti bet kurią reikšmingesnę akciją. Veto teisės pageidavo tiek Sovietija, tiek tuometinė JAV vyriausybė, tada glaudžiai bendradarbiavusi su Sovietija. Tuo metu buvo naiviai tikima, kad draugystė su Sovietija tęsis amžinai, ir todėl būtų naudingiau didžiosioms valstybėms spręsti pasaulines problemas uždaroje grupėje, kaip tai buvo vykdoma karo metu. Tokia buvo veto teisės įvedimo prasmė.

Praktika gana greitai privertė išblaivėti iš tų iliuzijų. Didžiosioms valstybėms prireikė vis dažniau atsiremti į mažuosius, kad jie padėtų išbristi iš tarptautinės politikos komplikacijų. Jungtinių Tautų jėgos svoris pradėjo vis dažniau krypti į plenumo sesijas, kurių sparčiai augančiame sąstate niekas neturėjo veto teisės.

Taip Jungtinės Tautos, gal ir nevisiškai tiksliai išsireiškiant, demokratėjo, vis stipriau remdamosios parlamentarine diplomatija, vis ryškiau įgydamos vakarietiškų institucijų pobūdį.

Šis procesas sugriovė kai kurių "specialistų" pranašystes ir Sovietijos lūkesčius, kad Jungtinės Tautos išsigims į bejėgį forumą. Sovietijai ši stiprėjanti mažųjų valstybių jėga pradėjo tapti vis didesne kliūtimi.

Pavyzdžiu galima paimti praeitą Jungtinių Tautų sesiją, kurioje, nepaisant plačiai išreklamuotų sunkumų, nė vienas pasiūlymas, reikalaująs dviejų trečdalių balsų daugumos, nepraėjo, jeigu jam nepritarė Jungtinės Amerikos Valstybės. Iš kitos pusės, du trečdaliai balsų buvo surinkti, kai JAV pasisakė už Lotynų Amerikos rezoliucijos dėl Kubos nuskandinimą, už Kongo operacijų finansavimą, prieš portugalų išvarymą iš Angolos (JAV pritarė tik militarinės akcijos pasmerkimui) arba belgų išvarymą iš Ruandi-Urundi ir t.t. Net paties Chruščiovo pasiūlymas suskaldyti Jungt. Tautų sekretoriatą ir veto teisės įvedimą nesusilaukė reikiamos paramos.

Taigi, praktiškai JAV ligi šiol nepralaimėjo Jungtinėse Tautose, kai buvo reikalinga "daugumos parama" svarbiam reikalui. Lygiai sovietai nepravedė nė vieno neatsakingo pasiūlymo. Jungtinių Tautų komitetai išlaikė "gyvas" problemas, kaip Vengrijos, Tibeto ir kt. klausimus, kurie priešingu atveju būtų senai pasaulio užmiršti ir nebeerzintų sovietų.

Tokia Jungtinių Tautų genezė, jų sugebėjimas veikti, iššaukė JAV užsienių politikos svarbiausiąjį tikslą -- siekti, kad Jungtinės Tautos ne tik nenusilptų, bet kaskart stiprėtų.

*

Toje Jungtinių Tautų genezėje išryškėjo ir kitas reikšmingas faktorius -- generalinio sekretoriaus postas. 1945 metais, steigiant Jungtines Tautas, generaliniam sekretoriui buvo numatytos vien tik administracinės, techninės pareigos. Jo politinės teisės buvo aptartos JT Chartoje tokiu sakiniu: "Generalinis sekretorius gali atkreipti Saugumo Tarybos ir plenumo sesijos dėmesį į tą reikalą, kuris, jo manymu, gali grasinti tarptautinės taikos ir saugumo išlaikymui."

Pirmasis gen. sekretorius, norvegas Trygve Lie, pradėjo kovoti ir išsikovojo teisę kalbėti Saugumo Taryboje ir plenumo sesijoje, įnešti rezoliucijas, naudotis visomis narių-valstybės teisėmis, išskyrus balsavimą. Vėliau švedas Dag Hammarskjold išsikovojo politinių intervencijų teisę, ir tuo būdu Jungtinių Tautų generalinis sekretorius tapo egzekutyvine šio tarptautinės organizacijos galva.

Šioje vietoje tenka pastebėti, kad tiek Lie, tiek Hammarskjold jų išrinkimo metu tebeturėjo neutralistinių polinkių. Pvz. Trygve Lie priešinosi Šiaurės Atlanto Gynybos Organizacijai, kol į ją įsijungė Norvegija, o Hammarskjold siekė Libane pastatyti neutralistinę vyriausybę.

Sovietams patiko, kol Trygve kalbėjo prieš NATO organizaciją, bet jie įniršo, kai Lie pasmerkė jų agresiją Korėjoje ir pasisakė už tai, kad Jungtinės Tautos gintų Pietų Korėją. Lygiai, kaip jiems patiko Hammarskjoldo akcija Libane, bet juos suerzino tokia pati jo pozicija Laose ir Konge, kur teko pergyventi gėdingą jų ambasadoriaus ištrėmimą.

Tų įvykių pasėkoje jie priėjo išvados, kad joks generalinis sekretorius iš tikrųjų negalįs būti neutralus (jiems naudinga neutralumo prasme) ir pradėjo reikalauti generalinio sekretoriato panaikinimo, pakeičiant jį trijų asmenų direktoriatu su veto troika. Ta schema, kaip kiekvienam aišku, jie siekia suparalyžuoti generalinio sekretoriaus veiklą, kad jis negalėtų niekad pradėti skubios ir efektingos akcijos prieš, sakysime, komunistų pradėtą agresiją.

Skubi JAV reakcija į tą pasiūlymą, pabrėžiant, kad sovietai tuo siekia sugriauti Jungtines Tautas, tiesa, nesulaukė tokio pat skubaus atgarsio neutralistų tarpe, bet ir jų didelė dalis, kaip iš dabar JT užkulisiuose vykstančių pasitarimų aiškėja, jau pradeda suvokti, kad tai reikštų Jungt. Tautų silpninimą.

*

Dar neaišku, ar kompromiso keliu ieškomo tiktai laikinio JT administratoriaus (generalinio sekretoriaus vardo oficialiai vengiama) suradimas bus išspręstas kompromisais užkulisiuose, ar jis visu aštrumu iškils oficialiuose organuose. Tai priklausys nuo to, kai giliai komunistų bloke bus įsišaknijusi bamė, kad naujasis, vadinamas laikinis JT administratorius, vėliau gali būti išrinktas nuolatiniu JT gen. sekretoriumi.

Kiek iš dabar pastebimų ženklų galima spėti, sovietai nėra linkę galutinai sugriauti Jungt. Tautų, kurios jiems dar tebėra reikalingos savo įtakai plėsti tarp jaunųjų ir neapsisprendusiųjų valstybių. Jausdami priešinimąsi jų siūlomai troikai, jie greičiausiai šį kartą vengs tą klausimą kelti visu aštrumu, sukoncentruodami pastangas į priimtinesnio laikinio JT administratoriaus suradimą, bet pačią idėją jie neabejotinai puoselės ir toliau, siekdami pašalinti kliūtis savo ekspansijai.

* Vienas pavarde neskelbiamas JT valdininkas pareiškė, kad Jungtinių Tautų akcija prieš Katangą buvusi aprobuota žuvusio gen. sekr. Hammarskjoldo. Viltys nustatyti jo žuvimo aplinkybes sumažėjo, mirus vieninteliam išlikusiam gyvam to lėktuvo keleiviui, amerikiečiui Harold M. Julien, kuris ligoninėje neatgavo sąmonės. Dar nėra nustatytos ir visų žuvusiųjų tapatybės.

* Maskva pareiškė protestą Turkijai dėl jos teritorijoje vykdomų NATO manevrų ir paskelbė, kad Varšuvos pakto karinių jėgų manevrai būsią vykdomi Rytų Europoje spalio ir lapkričio mėnesiais.

* Kongo centrinė vyriausybė, kaip įvairūs ženklai rodo, pradeda ruoštis invazijai į Katangą: provincijos pasienin gabenama kariuomenė, aukštieji karininkai, atstovaują gen. Lundulą, atvyko Leopoldvilėn. Gizenga galutinai pradėjo eiti vicepremjero pareigas, bet jo armijos vadas gen. Lundula atsisako įjungti savo dalinius į Kongo armiją. Lundula, kaip ir Gizenga, reikalauja skubios invazijos į Katangą, tuo tarpu dabartinis Kongo kariuomenės vadas gen. Mobutu tam priešinasi.

BEST WISHES
To All the Lithuanian People
RE-ELECT
COUNCILMAN
STEPHEN E. GASPAR
WARD 29th
HONEST - ABLE - EFFICIENT

GREETINGS and BEST WISHES
To All The Lithuanian People
FROM
MAYOR ANTHONY CELEBREZZE
AND
RALPH S. LOCHER — LAW DIRECTOR
EDWARD C. KNUTH — FINANCE DIRECTOR
BRONIS J. KLEMENTOWITZ — UTILITIES DIRECTOR
WILLIAM J. ROGERS — PORT CONTROL DIRECTOR
LOUIS L. DRASLER — SERVICE DIRECTOR
M. LAVIMIA WARNER — WELFARE DIRECTOR
JOHN M. McCORMICK — SAFETY DIRECTOR
HAROLD G. LAUSCHE — PROPERTIES DIRECTOR

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HEnderson 1-6344

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor - in - chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: $10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Prenumerata metams: $10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis • Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Tūkstantis dolerių lietuviškam romanui

Dar prieš Dirvos metinę šventę pasikeitėm laiškais su skaitytoju ir rėmėju Jonu Čėsna, iš Omahos. Paskutiniam laiške jis rašė, kad dalyvaus rengiamam spaudos baliuje- koncerte, o atvykęs aptars vieną, jam labai rūpimą reikalą.

Štai jau ir po Dirvos metinės šventės. Ir po to reikalo aptarimo. O reikalas Dirvai labai malonus: gaunam tūkstantį dolerių, skirtą lietuviškojo romano premijavimui.

Jonas Čėsna iš Omahos jau atvyko savo nuomonę tvirtai subrandinęs. Jis pasidžiaugė Dirvos daroma pažanga, jos vykdomais jaunimo konkursais, įvykusiu spaudos balium-koncertu ir labai gausiais svečiais. Visa tai, esą, labai gerai, bet Dirva turinti skelbti lietuviškojo romano konkursą.

Atsakiau, kad jau buvom suplanavę lietuviškos novelės konkursą. O man Jonas Čėsna atsakė, kad novelė persmulkus Dirvai konkursas. Reikia didesnio — romano konkurso. Girdi, romano konkursą rengia ir Draugas, bet jame, dėl ten numanomų dogminių varžtų, ne visi rašytojai gali dalyvauti. Nėra laisvumo. Todėl jis pasiryžęs būti pirmuoju Dirvos skelbiamo lietuviško romano premijos mecenatu ir tam reikalui paklojąs tūkstantį dolerių.

Tūkstantis dolerių tai jau ne juokai. Toji suma gali neblogai pajudinti rašytojus kūrybai, Dirvai parūpinti geros skaitytinės medžiagos ir įnešti daug naujo į Dirvos tolimesnį gyvenimą. Ypač, jei Jono Čėsnos pageidavimu, jį paseks ir kiti tautinės srovės žmonės.

Po vienos popietės tokio malonaus pasikalbėjimo su Jonu Čėsna, atsivežusiu tvirtą norą atsiskirti su savo sunkiai uždirbta tūkstantine, sutarėm dar susitikti kitą rytą ir reikalą galutinai užbaigti. Štai, po to antrojo susitikimo, Jonas Čėsna man įteikė tokį pasirašytą raštą:

"Atvykau į Dirvos metinę šventę iš Omahos su didžiausiu noru, kad galėčiau prisidėti prie tolimesnio Dirvos tobulėjimo ir lietuviškojo kultūrinio gyvenimo praturtinimo. Keldamas pasiūlymą, kad Dirva kasmet rengtų lietuviškojo romano konkursą, pasižadu duoti tūkstantį dolerių pirmo Dirvos rengiamo konkurso laimėtojui ir jį įteikti 1962 metų Dirvos metinėj šventėj, kuri įvyks tų metų rudenį.

Visas romano konkurso sąlygas parengti ir jas laiku paskelbti rašytojams, įgalioju Dirvos redaktorių Balį Gaidžiūną, pasikviečiant tos srities specialistus.

Skirdamas tūkstantį dolerių tikiu, kad atsiras ir daugiau tautinės srovės žmonių, kurie šį sumanymą padės kiekvienais metais vykdyti, tuo padėti Dirvai, lietuviams rašytojams ir visam mūsų kultūriniam gyvenimui".

Ta reta ir didele proga, keli žodžiai ir apie patį premijos davėją: Jonas Čėsna, kilimo iš Gižų valsčiaus, Vilkaviškio apskrities, Lietuvoje yra buvęs švietimo ir Vidaus reikalų ministerijų pareigūnas, dar nesulaukęs 50 metų amžiaus, viengungis. Amerikoje gyvenąs nuo 1950 metų. Visą laiką Omahoje, dirbąs nelengvą fabriko darbą. Su didelėm simpatijom prisimena savo buvusį viršininką, visuomenininką ir tautinės srovės veikėją Alfonsą Pimpę, dabar gyvenantį Chicagoje.

Džiaugdamiesi Jono Čėsnos gražiu sumanymu, tam reikalui skirta tūkstantine, dabar ir esam įpareigoti konkursą vykdyti. Tai ir turės būti artimiausiu laiku padaryta.

B. G.

Besisielodamas lietuviško romano vystimusi ir norėdamas ateiti lietuvių rašytojams į pagalbą, Jonas Česna iš Omahos, paskyrė Dirvos romano konkursui TŪKSTANTĮ DOLERIŲ, kurie bus įteikti ateinančių metų Dirvos metinėj šventėj laimėjusiam autoriui.

Vyt. Gedgaudo nuotrauka

Bostono lietuvių mišrus choras su komp. J. Gaideliu Dirvos metiniame koncerte Clevelande.

V. Pliodžinsko nuotrauka

DIRVOS KONCERTAS – TIKROJI MENO PUOTA

VLADAS BRAZIULIS

Gera, kad Dirva juo toliau, juo dažniau pasirodo drąsesnė už kitus Clevelando rengėjus ir ryžtasi rizikuoti savo platesnio masto, bet tuo pačiu ir didesnių išlaidų meno vakarais, kultūrinančiais ne tik maždaug nusimanančius mėgėjus, bet ir plačiąją mūsų visuomenę. Nereikia nė aiškinti, kiek yra brangintini tokie kilnūs tikrojo meno polinkiai bei lietuviškoji kūryba ir kiek jie gaivina, džiugina mus ir žadina tautos nemarinimo vilt į. Šitoksai Dirvos žygis - sveikintinas, sektinas pavyzdys mūsų clevelandiečiams rengėjams, ypatingai tiems, kurie bijo remti meną, pasitenkindami tuščiomis pramogomis, kad tik, svarbiausia, išvengtų mažiausios rizikos ir, ramiausia, kaip įmanydami bėgtų nuo... smulkiausių išlaidų.

Erdviai praskambėjus koncerto reklamai, tūlas net nekantravo belaukdamas...

J. GAIDELIS - KOMPOZITORIUS VADOVAS IR MOKYTOJAS

Šis muzikas, žinomas ne tik mūsų tarpe, bet ir už mūsų pasaulėlio ribų, pagarbiai vertinamas, atlikus pastaruoju metu keletą to autoriaus stambių kūrinių, bene pirmą kartą Clevelande impozančiai rekomenduojasi su visu savo atžalynu, auginamu Bostone.

Ne be reikalo sakoma, kad tikrai talentingi žmonės visad esti kuklūs. Dėl šitokio kuklumo ir šitas kompozitorius tiktai du savo kūrinius įterpia programon: Šienapiūtė - žodžiai P. Vaičiūno ir Pavasario daina - žodžiai B. Rutkūno. Jeigu ir neturėtume pagrindo čia ieškoti autoriaus kūrybos bendrinio pobūdžio bei polinkių, tai visdėlto abu dalykai stipriai paveikė žiūrovus, o antrasis - su įdomiai ištobulinta choro dikcija ir paprastute kuklia baiga - buvo net bisuotas.

Kita sritis - moterų tercetas (rodos, muzikos sferose, ypač Europoje, žodis trio yra dažniau taikomas muzikos formai, bet ne atlikėjų sudėčiai). Kartais moterų tercetai skamba skystokai dėl siauros balsų skalės, dėl prasto arba jokio harmoninio derinimo ir dėl kitų priežasčių, nors tai būtų ir neeilinių autorių kūriniai. Šitam gi tercetui J. Gaidelis taip sėkmingai pritaikė įvairių autorių kūrinius, kad jie pasirodė tartum specialiai parašyti: skambūs, sodrūs, nemonotonūs ir gražiomis figūromis. Vienas tiktai, kad ir vykęs (net pakartotas) dalykėlis - Tu prisimink - autorius X (čia pat lengvai dešifruoto) verčia truputį suabejoti jo prigretinimu prie tokios programos, kadangi gautas... iš anapus geležinės uždangos. Prievartaujamoje tėvynėje galima linksmintis prievarta lygiai, kaip ir kurti ir dainuoti linksmus dalykus prievarta. Bet čia mes abejojame, bijome ir nesutinkame su koegzistencija, su kultūriniais mainais. Tad vistiek didesniu malonumu būtume priėmę programoje dar bent vieną J. Gaidelio kūrinį ano vieton.

Rimtai yra išugdytas choras šiojo kompozitoriaus rankose. Kaip dirigentas, jis valdo chorą lyg instrumentą. Žymu, kad labai taupo savo judesius. Šitaip juos taupyti galima, tiktai turint garantuotai atidų ir dar labiau paklusnų chorą. Tatai pasiekiama tik dideliu darbu ir angeliška kantrybe. Frazių išskyrimas, ritmo keitimas, spalvingumo efektai, niuansų įvairinimas, įstojimų, net sinkopinių, tikslumas - visa tai lengvai pasiekta. Dirigento įtaiga ir autoritetu choras pavyzdingai apvaldytas ir net muzikiškai gerokai ištobulintas.

Be to, gėrėjomės ir tuo pačiu maestro - pianistu. Jis skambino, vadovaudamas koncertui ir akompanuodamas solistei. Girdėjome seniau, kad šitasai muzikas yra itin pasižymėjęs savo pirštų lengvumu, kad ir greičiausio tempo siekdamas. Tat pasitvirtino belydint solistę dainuojančią A. Račiūno lopšinę. Bendrai tokio virtuozo rankose fortepionas ne tik prabyla, bet ir dainuote dainuoja.

SOLISTĖ STASĖ DAUGELIENĖ

Prie lietuvių kompozitorių kūriniams pašvęstos pirmos dalies prisidėjo solistė Stasė Daugėlienė, davusi trejetą programinių numerių solo, lengvai pelnytam bisui Pasakyk, mamyt! (autorius - prancūzas nepaminėtas), ketvertą dalykų - tercete ir Karvelėli - Č. Sasnausko - su choru. Tai yra dar besilavinanti solistė - mezzosopranas (tercete - altas). Labai maloniai kutenęs klausytojo ausį tembras. Balsas valdomas laisvai ir lengvai. Visas dainavimas ne teoriškai sausas, bet nuotaikingas. Lengvumas, linksmumas ir jaudinimasis tikrai pagerina ir keri žiūrovą. Povyza, veidas, natūrali šypsena, rankos, eisena, lenkimasis ir kt. vaidybiškai pagrįsta, nušlifuota, elegantu, puošnu ir tiek estetiška, kad beveik pelno pavadinimo charmant (saloniniai prancūzai - ne mokslininkai - sako, kad tai esąs vienintelis jų kalboje žodis, kurio negalima išversti jokion kalbon, kadangi joks atitikimas nebūtų savo savoka tiek artimas prie idealo).

TERCETAS - IR. MICKŪNIENĖ, IR ŽUKAUSKIENE IR ST. DAUGELIENĖ

Grakštus ir žaismingas turiniu ir išvaizda tercetas pakėlė nuotaiką gyvais, šauniais kūriniais. Beveik melancholiškas, bet glostąs Fr. Chopino Ruduo, lengvutis E. Pestalozzos Čiribiribin ar svajingo aido persunkta J. Offenbacho Barkarolė praskambėjo skoningai ir įgalino publiką atsigosti lyg ne kasdienėse, ne materialiose, bet lepnose dausose. Terceto dainininkės prisistatydino dailaus, džiuginančio akį sukirpimo suknelėmis, bet kodėl juodos spalvos? Tikriausiai nei Chopinas, nei kuris kitas autorius nepritartų, kad jųjų tokio turinio ir formos kūriniai būtų apipavidalinami juodai, t.y. niūriai.

CHORAS

Nedidelės sudėties - 16 moterų ir 19 vyrų - choras pakankamai balsingas, gerai išlyginta balsų proporcija, drausmingas ir tiek paslankus ir darbštus, kad net komplikuotas detales atlieka užtikrintu tikslumu. Susikaupimas ir pastangos verti pagyrimo. Dažnai sforzando, painus kontrapunktas ir pikančios štrausiškos sinkopės - be priekaištų. Kad ir nereikalaujant solistiško išsižiojimo (tokių veidų tepastebėtas šešetas - 4 moterų ir 2 vyrų), visdėlto skambiai stropiai nuspalvinti - nuo narsaus heroizmo iki silpnučio, vos gyvo atodūsio arba liūdno, skaudaus maldingumo. Kiek skardesni už kitus paaiškėjo sopranai, bet viena, jie kartais privalo pabrėžti vadovaujančią melodiją ir antra, gal kitiems balsams kiek daugiau atsiliepė kelionės nuovargis. Šiaip ar taip, nė disonansų, nė klaidingų samplaikų nebuvo. Tarsena bemaž perdėm ryški ir raiški. Beveik visi tekstai žiūrovų suprasti ir įsisąmoninti.

Nugalėti net sunkūs dalykai, kurių daugelis chorų bijo, k.a. Užmigo žemė - Č. Sasnausko ir Vejo dukra - St. Šimkaus. Pradžioje Malda už tėvynę - J. Dambrausko iš karto parodė nepaprastą choro pajėgumą ir švarius sąskambius. Žinome, kad autorius vėliau šį bei tą yra pakeitęs, bet kulminacinėje frazėje "mes meldžiam Tave" norėtųsi, kad baigiamasis fermato būtų ilgesnis, nors ir ne ištisai dviejų taktų. Ekspresyviai atlikus Anoj pusėj ežero - J. Žilevičiaus, buvo karštai pagerbtas autorius - garbusis profesorius - retas svečias Clevelande. Taip pat kita proga - Pabusk, pasauli - J. Bertulio - žodžiai B. Gaidžiūno - buvo pagerbtas teksto autorius - vyriausias vakaro šeimininkas. Užmigo žemė - tenorai truputį buvo sumišę, bet nežymiai. Vėjužėlis - A. Vanagaičio - apsieita be forsavimo ir išlaikyta ritmika. Karvelėli - trupučiuką "sušlubavo" pianistė.

Antroje dalyje - linguojantis siūbuojantis Johann Strauss. Tiek lengvo skraidymo padangėmis, virpinančio linksmumo, poetingų vaizdų vaizdelių. Praskraidino nuotaiką dar ir tai, kad choristės, buvusios tautiniais drabužiais, Strausso naudai suspindėjo baltomis suknelėmis ir prisimeilino prie turinio, atrodydamos gracingai, dailiai, tik, deja..., kaikurie veideliai liko rimti iki galo. Mėlynasis Dunojus - slaptingi, žavūs šuoliai į užtaktį, Vienos gyvenimas - labai įtikinamos, stiprios, paveikios pauzės, baigminis Vynas, moterys ir daina - furoras ir retas entuziazmas publikoje.

PIANISTĖ

Lydėjusi chorą Nijolė Vaičaitytė dar jaunutė, bet įstangi, nedrąsi, bet beveik patikima, kai dirigentas, esant reikalui, iš anksto "padiktuoja" tempą, jinai priima prasmingai. Ansamblio muzikos visumą jaučia, bet gal šaltokai pergyvena. Šviesiai ateičiai vilčių matyti neabejotinų.

VERTIMAI

Kai kurie vertimai nesklandūs. Tarpais duslumas skriaudžia melodiją bei silpnina nuotaiką. Muzikiniai akcentai, juoba silpnesniuose taktų ketvirčiuose neišnaudoti. Lietuvių kalbos kirčiai netaisyklingi, pav. švelniai, meiliai kirčiuojama galūnėse. Dainuojamuose kūriniuose kartais įvairios sąlygos gali būti svarbesnės už vertimo esmės tikslumą. Neužmirškime, kad kultūringam pasaulyje lietuvių kalba yra antroje vietoje vokalinės muzikos srityje.

*

Koncertui pasibaigus, visi ansamblio dalyviai buvo apdovanoti R. Spalio Alma Mater knygomis.

Drąsiai ir nuoširdžiai linkime visai tai jau rimtai išlavintai J. Gaidelio šeimai dar didesnės pažangos ir didingų laimėjimų.

LAIŠKAI

GRAŽINKIME MŪSŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ MUZIKĄ

Jei mūsų tautiniai šokiai gražūs ir turiningi, ir sambūvyje su kitų tautų šokiais dažniausia laimi pirmuosius prizus, tai jų muzika labai primityvi. Trumpas kaimiškas motyvas, be jokių varijantų ir muzikinių pagražinimų kartojamas ir kartojamas, kol šokis šokamas. O juk graži šokių muzika sukelia žiūrovui daug malonių jausmų ir prisideda prie paties šokio vertinimo.

Vokietijoje, Čiurlionio ansamblio akordeonistas taip meistriškai grodavo tuos pačius šokius, su tokiom gražiom variacijom, kad užsiklausydavai vien muzikos.

Būtų labai pravartu, kad mūsų muzikai praturtintų mūsų tautinių šokių muziką, į tuos pačius motyvus įvedant gražių variacijų ir naujų dalių skirtingose tonacijose, nes trumputės monotoninės melodijos, susidedančios iš kelių frazių, ilgas kartojimas toj pačioj tonacijoj, tikrai nuobodus.

Praktiškai, L. Bendruomenės vadovybė turėtų susitarti su mūsų muzikais ir paskirti kiekvienam, sutinkančiam tą uždavinį atlikti, po vieną ar porą šokių, kad palengvėtų darbas.

Kaip dabar yra, tai tik "Kalvelio" muzika yra tinkama ir maloni klausyti. Ji susideda iš trijų dalių įvairiose tonacijose. Gaila, net ir Čiurlionio ansamblis vartoja tik dvi to šokio muzikos dalis, nors trečioji dalis, būdama antitonika pirmajai daliai, labai praturtina ir papuošia visą melodiją.

Labai graži "Sadutės" melodija. Jos galima klausytis ir be variacijų, nors variacijos ją dar labiau praturtintų. Visų kitų šokių muziką reikia būtinai pagražinti variacijomis, įvedant naujų dalių skirtingose tonacijose.

K. PAŽEMĖNAS,
Baltimore

ŠYPSENOS

— ☆☆☆ —

--Aš nesuprantu, kas galėjo pabloginti jūsų sveikatą, --stebisi daktaras. --Ar jūs klausėte mano patarimo ir nerūkėte daugiau dešimties cigarečių per dieną?

--Taip, daktare, -- atsakė ligonis. --Aš manau, kaip tik dėl to man ir bloga, nes aš anksčiau niekad nerūkiau.

*

VIENAS farmeris, Kentucky valstybėje, iš kalnų nusileido pirmą kartą į miestą ir užėjo viešbutin. Čia jis pamatė, kaip į liftą įėjo sena moteris ir pasikėlė į viršutinį aukštą. Už kelių sekundžių liftas nusileido ir iš jo išėjo jauna graži moteris.

--Jei aš būčiau žinojęs, -- sumurmėjo farmeris, -- būčiau atsivežęs savo seną žmoną!

BROLIAI UŽDEGA DEGLUS IR KOPIA Į GEDIMINO KALNĄ...

Skamba išvažiuojančiųjų atsisveikinimai pajudėjus autobusams nuo Jaunimo Centro namų. Tai Chicagos Lituanicos ir Aušros Vartų tuntų stovyklautojai. Nusičiaudi mašinos, sukelia dulkių debesį ir pradingsta už posūkio.

Pavingiavus valandą Chicagos gatvėmis autobusas išsitiesia ir neria jau pro dūmais aprūkusią Indianą. Mašinose nuotaika puiki ir daina seka dainą. Nepastebi nei pusiaukelėj mojančio olandų sveikinimo "vrinden", nei jų reklamuojamų klumpių bei spalvingai dažytų vėjinių malūnų. Visų didžiausias noras - stovykla.

Galiuką pavažiavus pro langus šmėkščiuoja Rytų Aukštaitijos vaizdai. Kalniukas - pakalnė, eežeriukas kviečiąs atsigaivinti, aukštos, vėjo pasakas ošiančios pušys, gelsvų smilčių kalvose.

Pro šalis lekią raudonuojančių vyšnių sodai įspėja mus, kad jau esame šiauriniame Michigane. Nebetoli ir stovyklavietė.

Nuolat dairausi pro langą ar nepamatysiu mūsų pionierių, kurie išvyko iš Chicagos dviese stumdami ir vienas vairuodamas mašiną. Štai jau ir Skaudvilė, į (kurią nežinia kodėl pakeitė į Scotville, nors apylinkėj daugumoje lietuviai gyvena), dar pora kalniukų, pora pakalnių ir velnio ežeriūkštis (Devils Lake) visu savo grožiu išsitiesia. Gi kairėje - virš įvažiavimo vartų trispalvė byloja kad pionieriai jau čia.

Ne be vargo jie pasiekė stovyklą. Mašinėlė kai tik prieš kalniuką - tai kaip tas arklys užsispyrėlis, vietoj į prieky - atgal. Laimė kad dar brolis Antanas važiavo su intencija pora svarų numesti. Tad greit mašiną ant standžių, porą kuprinių ir brolį Antaną lauk. Sudreba, sukrioksi ir šiaip ne taip įsirepečkioja į kalniuką. Na, bet į pakalnę - tai tik duok Dieve kojas! Rėkia, švilpia, net signalizuoja brolis Antanas, o ta kaip padūkus. Laimė, kad nebetoli jau buvo stovyklavietė.

Ir štai mus jau pasitiko su garuojančiais pavakariais. Bežiūrint pradėjo dygti palapinės ir saulei leidžiantis žalčiai, vilkai, šeškai, briedžiai ir j. skautų geltonasis, raudonasis ir žaliasis būreliai jau buvo pasiruošę nakvynei.

Skardus švilpukas, lydimas brolio Rimanto boso, stovyklą prikėlė iš miego.

Mankšta, prausimasis, malda ir pusryčiai. Tvarkosi rajonas, atsiranda stovyklos vartai, signalizacijos bokštas, virvinis tiltas, kryžių kalnas, skelbimų lenta. Apsitveria, pasipuošia palapinės. Paskelbtas konkursas - tai kaip gi atsiliksi. O čia vis kas dieną naujienos: tai iškyla su virimu be indų, tai duonos ant iešmo kepimas, tai plaukymo rungtynės. Tai vėl vandensviedis, o vakare... laužai.

Linksmai spragsėdamos kibirkštys kyla virš plačiašakių ažuolų nusinešdamos jaunatvišką juoką, dainų atgarsį ir gaivalinga tėviškės laukų troškulį.

Nepastebimai slenka dienos ir savaitgalis jau čia. Visų klausa įtempta, o akys krypsta į stovyklon vedantį kelią. Atvažiuoja tėveliai. Ir taip mašina veja mašiną. Jaunimas vedžioja po stovyklavietę, rodo kur ir kas jų padaryta, kaip įsirengta, apdovanodami savo pačių rankdarbiais.

Kartu su tėveliais ir su "ceremonijomis" (geru maišu saldainių!) pasirodo amžinai besišypsanti vyr. sktn. O. Zailskienė, vyr. sktn. E. Vilkas, Pirmijos pirmininkas psktn. A.V. Dundzila, rajono vadas sktn. Vl. Vijeikis, rajono vadeiva sktn. Tallat-Kelpša, brolijos ūkio skyrius - s.v. Toliušio asmeny, psktn. T. Remeikis, s.v. A. Avižienis, L.S.B. garbės gynėjas psktn. V. Černius ir kiti.

Nuotaikingai prabėgo savaitgalio laužas ne vienam palikęs gražių prisiminimų.

Pirmadienio vakaras. Kyla rūkas nuo Dumblio (taip praminėm savąjį ežerą). Ajeruose kūmutės rokuojasi. Tokia ramuma. Brolis Vytautas K. prie laužo pasakoja kaip Lietuvoje partizanai kariavo. Šiandien jų paminėjimui skirtas šis vakaras. Toli ten, ant kalno, juda žiburėliai. Tai Merkinės stovyklos sesės leidžiasi į Šarūno slėnį. Broliai uždega deglus ir sulaukę jų kopia kartu į Gedimino kalną. Nuskamba Marija, Marija prie partizano kapo. Mintimis lekiame į Tėvynę, o šimtas širdžių byloja nepamirštamą tiesą. Visi sugrįžta susikaupę į palapines ir gal pirmąnakt stovykloj tokia ramuma.

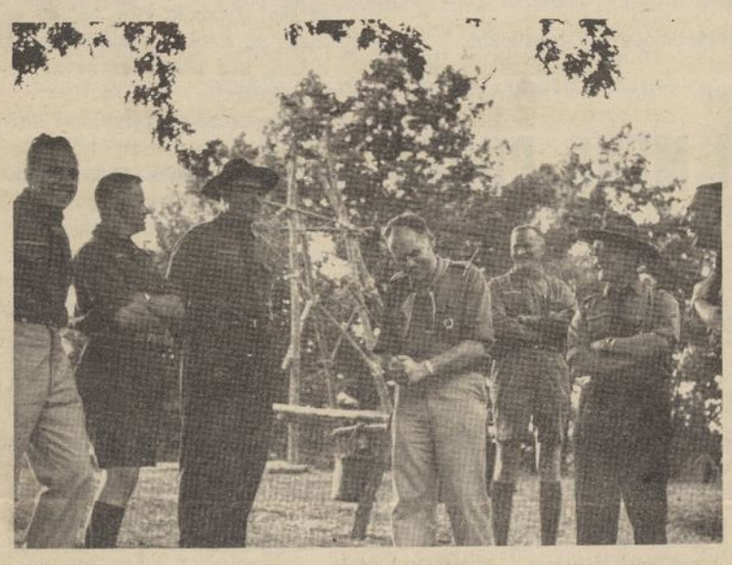

Lituanicos tunto Ąžuolyno stovyklą aplankę vyriausieji vadovai. Iš kairės: E. Vilkas, V. Vijeikis, Tallat-Kelpša, Toliušis, V. Kasniūnas, Tėvas J. Vaišnys, A. Dundzila.

Vyt. Kasniūnas su Ąžuolyno stovyklos jaunųjų skautų būreliu.

Prie pietų stalo: Audronė Lesniauskaitė, Rimantas Karaliūnas, Albinas Šeškas, Stasys Paulauskas, Gidas Šakys, Saulius Norkeliūnas.

Merkinės stovyklos viršininkė A. Namikienė su vyr. sktn. O Zailskiene pietų metu.

Rajono vadas V. Vijeikis stovykloj tariasi su tunto adjutantu R. Račiūnu ir propagandos ir meno vadovu Vyt. Kasniūnu.

Blėstąs laužas nušviečia sargybos siluetus. Kažkur tolumoje suloja šuo. Tolumoj lyg žaibuoja. Ir vis po truputį artėja artėja... Nutvyksta tai viena, tai kita spalva. Tarsi patsai Čiurlionis dangum pasilipęs jį tapo. Betrūksta tik lekiančio Vyčio. Tai - šiaurės pašvaistė. Ji veržiasi blykčiodama artyn ir artyn. Jau mūsų stovykloj ir jauti lyg norėtų sakyt, kad atvyksta iš ten, iš toli.

Blėsta paskutinis laužas, o plačiašakiai ažuolai pasiunčia Baltijos šniokštimui, šilams tėvynės, kloniams:

Ten kai mes laisvais keliais žygiuosim
Mus lydės paukšteliai su daina
O kai mes žygiuodami dainuosim
Su mumis dainuos ir Lietuva!

Stovyklautojas

'SAKALŲ KELIAI' ŽADA DAUG VILČIŲ MŪSŲ LITERATŪRAI

Belaistydamas kiemo žolę, sulaukiau pašto. Tarp keletos laiškų ir laikraščių radau didžiulį voką, kuris labiausiai mane sudomino. Atidaręs radau nemažo formato knygą, pavadintą Sakalų keliai. Jos mėlyname viršelyje skrenda du balti paukščiai. Pamaniau, kad tai knyga apie sakalus, mūsų liaudies dainose apdainuotus.

Atvertus viršelį, paaiškėjo, kad tai Chicagos Aukštesniosios Lituanistikos Mokyklos moksleivių 1960/61 mokslo metų metraštis, kurio pirmame puslapy senas mano prietelius J. Šlajus įrašęs: "Parecenzuok Dirvoje ar kt." Susidomėjau ir pradėjau versti lapą po lapo. Randu daugybę nuotraukų ir iliustracijų, kurių ryškumas vilioja akį.

Metraštis užpildytas pačių moksleivių rašiniais. Medžiaga suskirstyta į šiuos skyrius: Dangoraižių užuovėjoj, Tėvynės aidai, Po tėvynės dangumi, Užgęsę žiburiai, Žingsniai ir atgarsiai. Jau patys skyrelių pavadinimai reiškia tėvynės ilgesį, malonų jos kvapą.

Pradedu skaityti pirmutinį D. Šukelytės rašinį "Pasakykite teisybę" ir susižaviu. Nors rašiny pastebima reklaminė tendencija (paskata lankyti pedagoginį lituanistikos institutą), tačiau gyvas minčių dėstymas, taisyklinga kalba traukia skaitytojo dėmesį ir akį.

Šukelytės rašiniu sudomintas, nebegalėjau pasitraukti, neperskaitęs metraščio iki galo. O kiek čia įvairių įvairiausių temų! Suskaičiau net iki 56. Kas gali jas visas aptarti ir išnagrinėti siauruose laikraščio rėmuose? Tik bendrai galima tarti, kad tai yra lietuvio mokytojo pasėtos sėklos augalo besiskleidžią žiedai, žadą žodžiais neįkainuojamus vaisius mūsų spausdinto žodžio ateičiai.

Ne kiekvienoj žemėj ir geriausia sėkla duoda gerą derlių. Tatai ryšku ir metraščio rašiniuose, kur tarp silpnesniųjų sužiba B. Šlajutė, D. Šukelytė, J. Eigelytė, R. Raslavičiūtė, M. Mažeikaitė, M. Pakalniškytė, K. Grabauskaitė, M. Drunga ir k.

B. Šlajutės "Nebaigtą kelionę" skaičiau net du kartus. Tai puikus, psichologiškai pagrįstas, gyvas intryguojąs ir jaudinąs pasakojimas, lygintinas su geriausiais mūsų kūriniais.

D. Šukelytė čia reiškiasi kaip daugiausiai subrendusi ir patyrusi plunksnos valdytoja. Ji savo rašiniais (Pasakykite teisybę, Kalbos kilmė, Kelionė su nuotykiais ir Vilniaus įkūrimas) ne tik plunksnos pamėgimą, bet ir bręstantį talentą atskleidžia.

"Kalbos kilmė" yra gana sunki tema. Tačiau ir ją Šukelytė "įkando", visai vykusiai perteikdama skaitytojui. Tik ji rašinio pabaigoje nukrypo į romantizmą (gal Algimanto įtaka?) ir nebepajunta, kaip pati sau prieštarauja. Pradžioje (40 p.) ji rašo: "Viena tik žinoma, jog kalba nėra žmogui įgimta. Tik ką gimęs žmogus nemoka kalbėti". Tai tiesa. Bet rašinio pabaigoje (41 p.) ji jau teigia visai priešingai: "Lietuvių kalba yra mums įgimta". Deja ir lietuvių kalbos visi turėjo ir turės mokytis. O kiek lietuvių šiandie vaikšto Amerikoje, kurie lietuviškai nekalba?

Ir "Kelionė su nuotykiais" yra gana vykęs ir nuotaikingas pasakojimas. Tik pačią antraštę gal reikėjo pakeisti, nes prielinksnis su čia yra visai nereikalingas. Išmetus tą prielinksnį su ir parašius "Nuotykinga kelionė", gražiau skambėtų ir atitiktų mūsų kalbos reikalavimus. Prielinksnį su (iš anglų with ir vokiečių mit), dažnai nevietoje ir nereikalingai įsibraunantį į mūsų kalbą, pastebėjau ir kitų metraščio autorių keliuose rašiniuose. Bendrai imant, visų metraščio rašinių kalba taisyklinga ir korektūros klaidų veik nėra. Tai puikus pavyzdys mūsų periodinei spaudai, kuri dažnai "prezidentais electais", "trafikais" ir panašiais "perliukais" puošiasi.

Tarp daugelio prozos kūrinėlių čia randama ir poezijos. J. Eigelytės "Mamytės ilgesys" ir B. Šlajutės "Audra praeina" džiugina viltis, kad ir mūsų poetams įpėdiniai bręsta.

Žinoma, tarp čia paminėtų pačių geriausių skaitytojas ras ir silpnesnių rašinėlių. Tačiau reikia atsiminti, kad tai pirmieji žingsniai, primeną mūsų liaudies išmintį, kuri sako: "Veršiu nebliovęs, jaučiu nebaubsi".

Didelė garbė Chicagos Aukštesniosios Lituanistikos Mokyklos mokiniams, mokytojams ir tėvų komitetui, kurių darbu ir aukomis šis leidinys, žadąs daug vilčių mūsų literatūros raidai, išvydo saulės šviesą.

K. Jurgutis

MOKAME
4 1/4%
metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.
FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR SAVINGS INSURED UP TO $10.000

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikią važinėt, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association
Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: VIrginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

dovanos taupytojams
PADĖJUS $500.00 AR DAUGIAU
DUODAME ŠIĄ DOVANĄ

KAS DU MĖN. DUODAMOS VIS NAUJOS DOVANOS.
5 1/4% mokame už ilgalaikes taupmenas!
DARBO VALANDOS:
pirm. 9 iki 8 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p.p.
JOSEPH F. GRIBAUSKAS, vedėjas
ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
1447 S. 49 th COURT, CICERO 50, ILL./BI 2-1397, TO 3-8131

Kas Dirvos neskaito – daug nustoja!

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

IPOLITO TVIRBUTO MĖLYNI PAUKŠČIAI

STASYS SANTVARAS

Žmonės gana dažnai su neslepiama ironija pasako, kad menininkai yra svajotojai. Iš tikro, jeigu pegasai — sparnuoti žirgai — taip pat yra svajonių padarinys, tai meno žyniai mėgsta ant jų pajodinėti.

Sunku čia kuriuo nors žinomu saiku atsaikuoti, kokio dydžio svajotojai būna menininkai, bet yra tiesos pasakymuose, kad jie artimi svajonės giminaičiai, kad jie apdovanoti pastabumu, išradingumu ir sparnuota mintim. Tariama jų svajonė kartais būna motina tokių darbų, kuriais žmonės amžiais gėrisi ir didžiuojasi.

Nepr. Lietuvos valstybinių teatrų režisierius ir aktorius Ipolitas Tvirbutas, kurio scenos darbo 35 metų sukaktis jau nudardėjo į praeities pakalnę, mažai kieno iš mūsų tarpo teprisiminta, taip pat yra meno žmogus ir, kiek tokiam dera, svajotojas. Aš, nors gerokai pasivėlinęs (žemai lenkdamasis, už tai Ip. Tvirbutą atsiprašau), pagaliau atsisėdau pasekti gana rūsčią pasaką apie jo Mėlynus paukščius.

Pati pavardė pasako, kad Tvirbutas yra senas žemaičių bajoras. Jo tėviškė Survilai, Čekiškio vl., Kauno apskr., stovi ant Dubysos kranto, Žemaitijos pusėj. Tame pačiame krašte gimė ir žinomasis mūsų rašytojas Jurgis Savickis, artimas Tvirbuto giminė.

Dubysa yra ir mano vaikystės dienų upė. Esu daug dailių vandenų regėjęs, bet Dubysa, lyg ta geltonplaukė Lietuvos laukų mergaitė, vis širdy kelia ilgesį, vis tebėra nepamirštama. Melsvi padubysių toliai, vešlūs medžiai jos šlaituose, erdvios vingiuojančios lankos ir skaidrūs, iki dugno peregimi, vandenys tebėra, lyg ašara akyse. Ten, padubysio žemėj, Ipolitas Tvirbutas, gal pirmą kartą savo gyvenime, pamatė mėlynas laukines antis. Jos pasidarė ne tik jo svajonių, bet ir jo kūrybinių pastangų Mėlyni paukščiai.

Ipolitas Tvirbutas gimė 1899 m. VII. 10 d. Jo tėvas buvo gydytojas, o motina pianistė. Šeima ilgesnį laiką gyveno Petrapily, ten jo tėvas vertėsi gydytojo praktika. Į Survilus parvažiuodavo tik vasaros atostogų praleisti.

Tėvai, kaip žinom, nėra atpalaiduoti nuo rūpesčio apie vaikų ateitį. Tie metai, kai Ipolitas gimė, nebuvo šviesūs Lietuvos padangėj. Valstiečiai tuo metu savo vaikus daugiausia leisdavo į kunigus, nes tik kunigams caro valdžia leisdavo dirbti gimtam krašte. Ip. Tvirbutas buvo inteligentų vaikas, tad jam ypač nelengva buvo profesiją pasirinkti. Motina, pati muzikė, norėjo, kad sūnus būtų pianistas. Dėdė visa įtaka slėgė, kad imtų į rankas smuiką, o tėvas viskam pasipriešino ir tarė, kad Ipolitas turi būti gydytojas...

Daugelio vaikų gyvenime didinga stovyla yra motina. Ir Ipolitui Tvirbutui motina padarė itin didelės įtakos. Opera ir aplamai muzika nuo pat mažens jam buvo artimi dalykai. Kai motina skambindavo fortepionu — jis slapta atsigulda vo ant kilimo ir pradedavo kurti pasakas. Jo pasakų herojai būdavo fantastiški Mėlyni paukščiai, skraidą žaliom Dubysos atkrantėm. Tie paukščiai sekė jį visą gyvenimą, tik dabar jų taip aiškiai jis nebemato... Motinos muzika ugdė jo fantaziją, jautrią jo prigimtį lenkė į grožį ir gėrį.

Tačiau ir atsitiktinumai nemažai lemia žmogaus žemiškam kely. Atsitiktinumo "auka" yra ir Ip. Tvirbutas. Nepasidarė jis gydytojas, kaip tėvas norėjo, neskamba jo vardas pianistų gretose, kaip motina troško, ir netapo jis smuikininku, kaip dėdė linkėjo. O kad jis nuėjo tarnauti kitai meno deivei, atsitiko tokis paprastas įvykis: vienoj Petrapilio mokykloj jis turėjo mokslo dienų draugą, besirengiant laikyti egzaminus į Rusų Dramos mokyklą. Draugas prikalbino, kad ir Ipolitas pabandytų savo laimę. Nebuvo jokios vilties egzaminus išlaikyti, nes kandidatų susirinko apie 1500! Bet jo draugas konkurse palūžo, o Ipolitas egzaminus išlaikė.

Pradžioj, žinodamas tėvo nusistatymą, jis norėjo bėgti nuo tos laimės, bet jį sulaikė tūla mergaitė N. Daniel-Beck. Valst. Akademinių Teatrų Rusų Dramos Mokyklą Ip. Tvirbutas kurį laiką lankė slapta. Kai mokykloj buvo daroma atranka — jis ir tą bandymą atlaikė.

Pagaliau ir tėvai, pamatę vaiko pastangas, perdaug jo pasirinktai profesijai nesipriešino. Minėtą vaidybos mokyklą jis baigė su pagyrimu.

Mokykloj jo mokytojas buvo Aleksandrinio teatro rež. E. P. Karpovas. Kai Ip. Tvirbutas mokyklą baigė — Rusijoj jau degė revoliucijos ugnys. Bet jis buvo priimtas į Čechovo vardo Dramos Teatrą ir kurį laiką sėkmingai tame teatre dirbo. Jaunas, grakštus ir talentingas aktorius netrukus Petrapily pradėjo garsėti. Tik... ramybės nedavė Mėlyni paukščiai. O tie paukščiai skraidė Dubysos žaliom atkrantėm...

Nepr. Lietuvon Ip. Tvirbutas grįžo 1922 m. Tai buvo tos dienos, kai iš nieko gimė liet. tautinis dramos teatras, kai mokslus baigusių aktorių itin trūko. Žemaičių bajoras Tvirbutas tuoj galėjo gauti darbo, bet jo lietuvių kalba tada nebuvo tokia gera, kad drįstų eiti į savo sceną. Rusų dramos mokyklos tos kalbos juk nemokė! Tad jis su motina apsigyveno Surviluose ir pradėjo ūkininkauti.

Neapsakomai buvo sunku, nes ir to darbo jis nemokėjo. Širdy dar vis ruseno nepasitikėjimas savo talentu ir aplamai vaidybos menu. Prof. A. Voldemaras, pažįstamas iš Petrapilio, patarė jam važiuoti į Heidelbergą, Vokietijon, ir studijuoti mediciną, bet... pinigų nebuvo. Tad, Surviluose įsikibęs

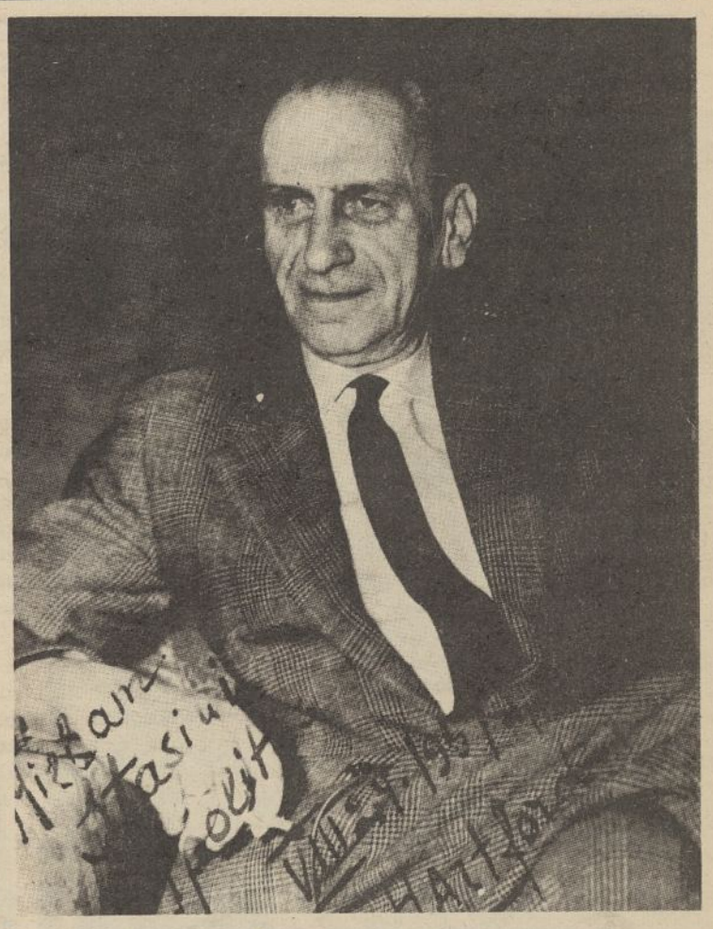

Režisierius Ipolitas Tvirbutas, buvęs Lietuvos Valstybinio Teatro aktorius ir režisierius, dabar gyvenąs Hartforde, Conn.

J. Tvirbutas Gičio rolėje Putino veikale Valdovas, kuris buvo pastatytas Valstybiniame Teatre Kaune.

Maironio Vytautas pas kryžiuočius, Kęstučio mirtis, Tarvydo Per audrą ir kt.

Valst. Dramos Teatre Ip. Tvirbutas be pertraukos dirbo iki 1931 m. Kaune jo režisieriai buvo B. Dauguvietis, Ant. Sutkus, K. Glinskis ir A. Oleka-Žilinskas. Per septynis metus savam teatre jis apsiprato ir sušilo, pasireiškė kaip kūrybingas ir spalvingas aktorius.

1931 m. buvo steigiamas Valst. Dramos Teatras Šauliuose. To teatro direktorium ir režisierium buvo paskirtas akt. J. Stanulis. Aišku, kad aktoriams iš Kauno važiuoti į Šiaulius nebuvo didelio noro. Ip. Tvirbutas į naujai kuriamą teatrą išvažiavo kaip savanoris. Čia jis keletą metų dirbo labai intensyviai, čia jis pradėjo domėtis režisūra, čia ir vėl atskrido Mėlyni paukščiai...

1935 m. buvo įsteigtas Valst. Dramos Teatras Klaipėdoj. To teatro aktorių branduolį sudarė šiauliečiai ir būrys jaunų vaidilų iš Kauno. Teatro direktorium ir rež. buvo paskirtas J. Stanulis, nors visų valst. dramos teatrų meno vadovas tebebuvo B. Dauguvietis. Į Klaipėdą persikėlė dirbti ir Ip. Tvirbutas. Pažymėtina, kad jis buvo tas žmogus, kurio darbas, anot Pulgio Andriušio, buvo atskriejančio pavasario pirmoji kregždė. Kaip žinom, Klaipėdos Dramos Teatras ilgainiui pasidarė pirmaujančiu teatru Nepr. Lietuvoj.

(Pabaiga kitam numeryje)

APGAILĖTINAS AKLUMAS

Yra Amerikoj M. Vaidyla. Yra taip pat ir jo redaguojamas laikraštis Sandara. Ten pažymėta, kad jį leidžianti Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara. Tai viena iš keturių Amerikos lietuvių politinių srovių, kurios čia pačios pripažįsta sau teisę gyventi, veikti ir kalbėti lietuvių vardu.

Ką gi: nepavydime šitos teisės Amerikos Lietuvių Tautinei Sandarai -- tegu ji ir gyvena, ir veikia, ir kalba. Juo labiau, kad jie skelbiasi esanti nepaprastai galinga ir didelė. Antai, net visas šimtas jos skyrių dirbą išsijuosę visuose didžiuose Amerikos miestuose! Kas juose gyvena, gerai mato šių skyrių milžiniškus darbus. Iš krikščioniškos širdies taip jiems ir linkime: Dieve padėk!

Bet šios Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros organo redaktorius savaip keistas vyras: savo redaguojamame laikraštyje jis maža tekalba apie milžiniškus savo srovės darbus ir vis nupeikia kitus lietuvišką darbą dirbančiuosius. Ypačiai jo sandarišką širdį sunku akmeniu slegia tai Lietuvių Bendruomenė ir jos darbai. Bet kad jam būtų smagiau, tai stengiasi šių darbų nematyti. Antai, ir rugsėjo 15 dienos 37 nr. jis su nusistebėjimu klausia: kiek metų dar praeis, iki Bendruomenė pradėsianti teikti kokių nors apčiuopiamų vaisių?

Apie tuos "apčiuopiamus vaisius" galėtų būti ir ilgesnė kalba. Tik kyla klausimas, ar ji duotų ką nors gera. Juk Vaidyla gerai žino, kad Bendruomenės apylinkės Amerikoj kasmet surengia apie trečdalį visų Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimų ir jų pajamas nusiunčia tam pačiam Vaidylai, kaip Alto iždininkui. Tai susidaro nemaža kelių tūkstančių dol. suma. Už tuos pinigus Vaidyla jau gali kasmet po porą kartų ir į Washingtoną nuvažiuoti, ten viešbuty pagyventi, burnelę išmesti, pasižmonėti. Taigi klausiame: ar čia jau "apčiuopiami vaisiai", ar dar ne?

Vaidyla taip pat gerai žino, kad Bendruomenė šiemet surengė Dainų Šventę. Jis negalės nepripažinti, kad tai buvo didelis, neeilinis įvykis, pareikalavęs ir didelio darbo, ir didelių pastangų. Juk ir pats savo Sandaroj kiek drovėdamasis (paskutiniame puslapy!) rašė, kad "Dainų Šventė praėjo labai sėkmingai" (liepos 7 dienos 27 nr.). Tad vėl klausiame: ar tai "apčiuopiami vaisiai", ar dar ne? Aišku, Vaidylai "apčiuopiamų vaisių" nėra ir čia, nes jis, ana trumpa žinute pranešdamas apie įvykusią Dainų Šventę, niekur nė žodeliu neužsiminė, kad ją rengė Bendruomenė. Tokia jau jo sandariška sąžinė.

Tuo baigiame ir savo kalbą, prisimindami tokią labai jau nelemtą regėjimo ydą, daltonizmu vadinamą. Ima žmogus ir nemato, sakysim, žalios spalvos. O kai nemato -- tai jam nė tokios spalvos nėra. Tokiu sandarišku aklumu yra spsirengęs mūsų Vaidyla: ką Bendruomenė bepadarytų, jis nemato, ir gana. Tačiau mums šito aklumo gaila, nes tai labai jau apgailėtinas reiškinys lietuviškame mūsų gyvenime.

St. Papartis

* Castro režimas paskelbė, kad suimta 12 "kontrarevoliucionierių", kurie ruošęsi nužudyti Fidelį "prieštankiniais ginklais ir rankinėmis granatomis, kurias parūpino JAV žvalgybos įstaigos". Tai reiškią, kad JAV ruošiasi naujai invazijai į Kubą.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE APLANKYKITE

MIDWEST MAISTO ir LIKERIŲ KRAUTUVĘ

2515 West 69 St. Marquette Parke

SAV. J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia gėrimus pirksite tikrai pigiai!

TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ:

1 ASBACH URALT	5ths	$4.95
2 BISQUIT 3 star Cognac	5ths	$4.98
3 MARTELL 3 star Congnac	5ths	$5.39
4 METAXA graikų brendy	5ths nuo	$5.75
5 WHITE HORSE SCOTCH whisky	5ths	$4.98
6 SKAIDRIOJI 80°	5ths	$2.95
7 CHERRY, BLACKBERY, PEACH, APRICOT importuoti prancūzų likeriai	5ths	$2.98
8 BORDEAUX pranc. vynas	5ths	$0.98

Ir virš 100 rūšių užsieninių bei vietinių gėrimų žemiausiomis kanomis! Nepaprastai didelis pasirinkimas!

PETKUS

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

FILATELIJOS KAMPELIS (13)

ANTANAS BERNOTAS

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTYBĖS

rugpiūčio 20 d. išleido 4 c. pašto ženklą, kuriuo paminima Jūrų Aviacijos (Naval Aviation) 50 metų sukaktis (1911 - 1961) Ženkle matome pirmykštį dvisparnį jūrų lėktuvą (hidroplaną) ir Naval Aviation emblemą.

1911 metais aviacija buvo jau gerokai išsivysčiusi, kai aviacijos entuziastas Glenn H. Curtiss (1878 - 1930), dirbęs U. S. Navy žinioje San Diego, Calif., sugalvojo lėktuvą, skirtą nusileisti ant vandens. Prie dvisparnio lėktuvo, vietoj ratų, jis pritaisė tam tikras pačiūžas, kurių pagalba buvo galima nusileisti. Vėliau pačiūžos buvo pakeistos plūdėmis. Prie plūdžių buvo priderinti ir ratai, kad būtų galima nusileisti sausumoje, vėliau, vietoj plūdžių, jis pritaisė tikrus laivelius.

Už savo išradimus aviacijos srityje Curtiss Amerikos Aero Klubo 1911 m. buvo apdovanotas trofėju. Savo išradimus ir patobulinimus jis tęsė ir toliau, ir 1919 m., jau po I Pas. karo, jo sukonstruotas NC - 4 buvo pats pirmasis lėktuvas, perskridęs Atlanto vandenyną.

Rugsėjo 4 d. išleistas 4 c. pašto ženklas, kuriuo paminima 50 metų sukaktis, kai Wisconsino valstija išleido dirbančiųjų kompensacijos įstatymą. Piešinys: didelės svarstyklės, kurių vienoje lėkštėje dirbančiojo šeima, kitoje -- fabrikas. Įrašas: "Workmen's Compensation Law, Wisconsin, 1911 - 1961".

ARGENTINA,

Italijos prezidento Gronchi lankymosi proga šių metų pavasarį, išleido 2 pezų pašto ženklą su romėnų imperatoriaus Trajano statula.

Trajanas, lotyniškai -- Marcus Ulpius Trajanus (53 - 117), gimė Italicoj, netoli Sevilijos, Ispanijoje, iš romėnų kilmės tėvų. Jaunas įstojo į romėnų armiją ir dalyvavo karo žygiuose Parthijoje ir Germanijoje, kur labai pasižymėjo. 85 m. paskirtas praetorium, 91 m. konsulu, o 97 m. imperatorius Nerva jį paskyrė savo bendrininku ir pasekėju. Sekančiais metais, mirus Nervai, Trajanas tapo Romos imperatorium.

Trajanas beveik visą savo valdymo laiką praleido karo žygiuose, užkariaudamas Romai naujų kraštų ir atnešdamas turtų ir garbės. 107 metais baigė užkariauti Daciją ir kaikuriuos germanų kraštus. 113 išplaukė į Artimuosius Rytus ir užėmė Armeniją ir Mezopotamiją, bet buvo sumuštas prie Hatros.

Tuo tarpu Kipro žydai ir kitos pavergtos tautelės sukilo ir pradėjo karą prieš romėnus. Trajanas, nesveikuodamas, išsiruošė namo, bet mirė pakeliui Seline, Cilicijos saloje.

Savo valdymo metu Trajanas Romoje ir kitur pastatė daug svarbių impozantiškų pastatų, triumfo arkų, nutiesė naujų kelių ir pravedė kanalų. Jo statinių likučiai išsilaikė iki mūsų dienų.

AUSTRIJA,

minėdama Vienos Meno Akademijos ("Kuenstlerhaus") 100 metų sukaktį, išleido 4 pašto ženklų seriją su žinomų tos akademijos tapytojų paveikslais.

Ženkluose matome: 1 šil. Albin Egger-Lienz "Kalnų šienpiovys". 1,50 šil. August von Pettenkofen "Bučkis", 3 šil. Anton Romako "Mergaitė su gėlėmis" ir 5 šil., kurį čia įdedame, Hans Makart "Ariadnės triumfas". Visi ženklai dvispalviai, spausdinti giliaspaude.

Sulig senovės graikų padavimais, Ariadnė, Kretos karaliaus Mino duktė, davė didvyriui Tezėjui siūlų kamuoliuką, kad tas, užmušęs labirinte Minotaurą, sekdamas siūlą, galėtų rasti išėjimą. Paveiksle matome triumfuojančią Ariadnę, kai Tezėjas išėjo iš labirinto.

Hans Makart (1840 - 1884) žymus austrų dailininkas, susilaukęs gausių pritarėjų, bet kartu ir daug aštrios kritikos, tapė paveikslus daugiausia istorinėmis temomis. Savo paveiksluose mėgo fantaziją, dekoratyvumą, puošnumą, alegorijas, maža tesirūpindamas istorine tiesa. Be to, jis buvo tuolaikinės Austrijos ir Vokietijos dekoratyvinio meno vadovaujanti figūra, o jo butų dekoravimo mada išsilaikė net iki 1910 m.

ISPANIJA,

minėdama dailininko Velazquez 300 metų mirties sukaktį, išleido 4 pašto ženklų ir 4 blokų seriją su dailininko kūriniais. Blokuose tie patys ženklai, tik spausdinti kitomis spalvomis.

Čia dedame tos serijos 80 centesimų pašto ženklą su dailininko atvaizdu.

Diego Rodriguez de Silva y Velazquez (1599 - 1660), pats žymiausias ne tik ispanų mokyklos, bet ir iš viso tų laikų tapybos meisteris, gimė Sevilijoje. Buvo tapytojas -- savamokslis, savo gabumais prasimušęs į aukštumas. 1622 m. lankėsi Madride, kur nutapė puikių paveikslų. Karalius Pilypas IV, sužavėtas dailininko kūryba, padarė jį nuolatiniu rūmų dailininku ir mokėjo gerą algą. 1648 - 50 m. dailininkas lankėsi Italijoje, kur susipažino su tuolaikine italų kūryba. Velazquez buvo nepralenkiamas meisteris ne tik portretuose, bet ir grupinėse scenose, gamtovaizdžiuose bei tapydamas gyvulius.

Ilgus laikus jo kūriniai kabėjo karalių rūmuose ir viešumai buvo neprieinami, tik vėliau pateko į Prado muziejų Madride, o kaikurie ir į privačias rankas.

LITURGIJA ANGLŲ KALBA

Po Šv. Filomenos išbraukimo iš šventųjų sąrašo, pasaulis nelabai tenustebs, jei Vatikanas, atskirų tautų katalikų spaudžiamas, atsisakys nuo lotyniškosios liturgijos.

Pamažu vis daugiau katalikų Amerikoje pasisako už liturgiją anglų kalboje. Oklahomos mieste įvykusioje 22 Šiaurės Amerikos liturginėj savaitėje, iš 3300 dalyvių, keli šimtai pasirašė peticiją, prašydami naudoti anglų kalbą katalikų liturgijoj.

Judėjimą prieš lotyniškąją liturgiją remia ne tik eiliniai katalikai, bet ir dalis kunigų bei mokslininkų.

Peticija bus pasiųsta Krikščionių vienybės sekretoriatui, kuris yra įsteigtas Romoje paruošti Antrajai Vatikano tarybai, numatytai kitų metų gale.

Paminėtoje konferencijoje dr. Joseph Evans, Chicagos pedagogas, pareiškė, kad liturgija turi būti žmonių suprantamoje kalboje. Kun. Fr. H. A. Reinhold iš Pittsburgho pareiškė nusistebėjimą, kad daugelis dvasininkų, kurie nori anglų kalbos brevijoriuje, kad jie galėtų lengvai suprasti maldą, yra priešingi anglų kalbai mišiose. Net Catholic Universe-Bulletin columnistas Joseph Breig yra periodiškai rašęs apie paramą įvesti anglų kalbą mišiose. Laiškų rašytojai remia jo pageidavimą teigdami, kad net tie, kurie lotynų kalbą studijavo intensyviai, negali pilnai suprasti lotyniškų mišių.

Oponentai sako, kad lotynų kalba yra Romos katalikų bažnyčios kalba. Tikrumoje jis yra tik Romos ritualo bažnytinė kalba, bet ne Bizantijos ritualo bažnytinė kalba.

Yra žinoma, kad apaštalai kalbėjo jų žmonių kalba, daugiausia graikiškai, kas nebuvo pakeista lotyniškai net Romoje iki beveik penkto šimtmečio. Devintame šimtmetyje slaviškai buvo leista mišiose tik slavams priėmus krikščionybę. Ir iki dabar senoji slavų kalba tebėra liturgijoj.

Septynioliktame amžiuje mišios buvo leistos kinietiškai, tik sekančiame amžiuje buvo leidimas atšauktas. Liturginėmis kalbomis taip pat buvo pripažintos graikų, armėnų, gruzinų, arabų, syrų, hindų, žydų ir vokiečių kalbos.

Kaip kolumnistas Breig teigia, Šventoji dvasia, ne lotynų kalba, yra bažnyčios vienybės simbolis.

Kun. Fr. John A. O'Brien iš Notre Dame universiteto teigia, kad "lotynų barjeras" yra rimta kliūtis atsivertėliams (konvertitams) ir pagrindinė priežastis kodėl tik 10 iki 20% tikinčiųjų atsilanko mišių Lotynų Amerikoje ir net Vakarų Europoje.

Šitaip samprotauja Amerikos katalikai, siekdami anglų kalbos liturgijoj. Be abejo, tai yra anglų kalbos "ura patriotų" pastangos.

Įvedus anglų kalbą katalikų liturgijon, išmetus lotyniškąją, Amerikos katalikų bažnyčios pagreitintų katalikiškųjų tautinių grupių "suairinimą". Dėl to, reikia manyti, neteritorinių katalikų parapijų dvasininkai ir tikintieji turėtų pasisakyti prieš anglų kalbos įvedimą liturgijon. Kas kita, žinoma, būtų Lietuvoje, kur, kaip žinome iš seniau, žmonės taip pat "vargo" bažnyčiose, nesuprasdami lotyniškos liturgijos.

Antra vertus, keistokai atrodo amerikiečių revoliucionierių prieš lotynų liturgiją kova, kai pačiame praktiškame gyvenime Amerikoje nesistengiama atsisakyti nuo senai atgyventos anglų matų, saikų ir svorio sistemos, priimant daug praktiškesnę, lengvesnę ir pasaulio didžiumos pripažintą dešimtainę sistemą.

J. Nendrė

Detroito lietuviai suruošė visuomenės veikėjams Dr. Jonui ir Marijai Sims pagerbti staigmeną -- vakarienę, pasveikindami poetę Mariją Sims vardadienio proga ir Dr. Joną Sims šiais metais švenčiantį 70 metų sukaktį. VIRŠUJE: Grupė svečių su Dr. J. Sims. Iš kairės: Baublys, Šileika, Laurinavičienė, Tamulionis, Balandienė, Motuzas, Dr. Jonas Sims, Bitinas, Šileikienė ir Norus. APAČIOJE: M. Sims dėkoja surengusiems pagerbimą. Iš kairės: Pesys, Černiauskas, Barauskienė, Balinionis, Baublienė, Štaskevičius, Stanionis, Marija Sims, Vyt. Alantas ir Tamulionis.

J. Gaižučio nuotraukos

DETROITO LIETUVIŲ ŽINIOS

VILNIAUS DIENA DETROITE

Detroito vilniečiai š. m. spalio 7 d., 7 val. vakare Ukrainiečių Politinio Klubo salėje — 3464 Cicotte gatvėje, rengia **Vilniaus dienos akademiją** su menine dalimi ir banketu.

Pedagogė Aldona Augustinavičienė skaitys paskaitą "Vilniaus įtaka patriotiniam lietuvių tautos auklėjimui" ir teisininkas Stasys Lazdinis — "Lenkijos vaidmuo Lietuvos Nepriklausomybės atstatyme". Banketo metu šoks Aldonos Rastenytės-Page vadovau j a m a jaunių tautinių šokių grupė ir deklamuos Ramutės Misiūnaitės vadovau j a m i jaunučiai. Po to seks minėjimo dalyvių pasisakymai išvados ir bendri šokiai.

Maloniai prašoma gerbiamoji Detroito ir jo apylinkių lietuviškoji visuomenė nesivėluoti, nes salėje yra ribotas skaičius sėdimų vietų ir akademija prasidės nustatytu laiku. Atskiri pakvietimai organizacijoms ir pavieniams asmenims siuntinėjami nebus.

Vilnietis

FREE

To introduce to you our new dry cleaning process

We offer to you

FREE

Any garment beautifully dry cleaned without obligation

THRIFTY DRY CLEAN AND WEAR

"A Heap o' Dry Cleaning for a Wee Bit o' Money"

Shaker SUDS-O-MAT

SHAKER'S ONLY AUTOMATIC LAUNDRY

3601 LEE RD. Between Scottsdale & Chagrin Opposite The Car Wash LO 1-7595

Cosmos Parcels Express Corp.

(Licensed by Intourist)

PASKUBINA JŪSŲ SIUNTINIUS JŪSŲ DRAUGAMS IR GIMINĖMS Į BET KURIĄ SSSR DALĮ.

SIUNTINIAI APDRAUSTI • PRISTATYMAS GARANTUOTAS • GAVĖJAS NIEKO NEMOKA.

Visuose mūsų skyriuose Jūs rasite didelį pasirinkimą medžiagų moteriškiems ir vyriškiems drabužiams ir tuo sutaupysite negu pirkdami kitur. Jūs galite gauti ir kitokių reikmenų tinkamų siuntiniams, pigiau negu bet kur kitur. Dėl nemokamų kainoraščių ir papildomų informacijų rašykite ar aplankykite jums artimiausį mūsų skyrių:

NEW YORK 3, N. Y., 39 — 2nd Avenue — Tel. AL 4-5456
BROOKLYN 7, N. Y., 600 Sutter Avenue — Tel. DI 5-8808
LAKEWOOD, N. J., 126 — 4th Street — Tel. FO 3-8569
PATERSON 1, N. J., 99 Main Street — Tel. MU 4-4619
NEW HAVEN, Conn., 6 Day Street — Tel. LO 2-1446
PITTSBURGH 3, Pa., 1015 E. Carson St. — Tel. HU 1-2750
WORCESTER, Mass., 174 Millbury St. — Tel. SW 8-2868
HAMTRAMCK, Mich., 11333 Jos. Campau. Tel. TO 7-1575
CLEVELAND 13, Ohio, 2683 W. 14th St. — Tel. TO 1-1068
CHICAGO 22, Ill., 2222 W. Chicago Ave. — Tel. BR 8-6966
CHICAGO 29, Ill. 2439 W. 69th Street — Tel. WA 5-2737
LOS ANGELES 22, Cal., 960 So. Atlantic Blvd. Tel. AN 1-2994
SAN FRANCISCO, Cal., 2076 Sutter St. — Tel. FI 6-1571
NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Ave. — Tel. BI 3-1797
PHILADELPHIA 23, Pa., 530 W. Girard Ave. Tel. WA 2-4035
WATERBURY, Conn., 6 John St. — Tel. PLaza 6-6766
GRAND RAPIDS, Mich., 606 Bridge St. N.W. Tel. GL 8-2256
PASSAIC, N. J., 176 Market Street — Tel. GR 2-6287
DETROIT, Mich., 7300 Michigan Ave. — Tel. VI 1-5355
ATHOL, Mass., 61 Mt Pleasant St. — Tel. CH 9-6245
VINELAND, N. J., West Landis Ave., Greek Orthodox Club Blvd.

Šis skyrius atidarytas penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais.

BOSTON 18, Mass. 271 Shawmut Ave Tel. LI 2-1767
WOODHAVEN 21, N.Y. 84-17 Jamaica Ave Tel. VI 6-3330

SAVE Part Of Every Pay

The Cleveland Trust Company

THE BANK FOR ALL THE PEOPLE

WE WELCOME YOUR SAVINGS

Member Federal Deposit Insurance Corporation

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345
13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DALIDĖ,
lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

VANDENTEKIS IR ŠILDYMAS

ĮVEDIMAS IR PATAISYMAS

Vandeniu ir pečiais šildymas, vonios kambarių įrengimas. Pristatymas į jūsų namus ar pilnas įrengimas.

Nelaimei atsitikus skubus pataisymas. Nemokamas numatomų darbų įkainavimas.

Mes esame pertvarkę šildymą Dirvoje, atlikę nemažai patarnavimų lietuviams ir mūsų darbu visi patenkinti.

W. F. HANN & SONS CO.

15533 EUCLID AVE. MU 1-4200

Clevelandiečiai maloniai kviečiami atsilankyti į DAINAVOS STOVYKLOS SUKAKTUVINĮ KONCERTĄ

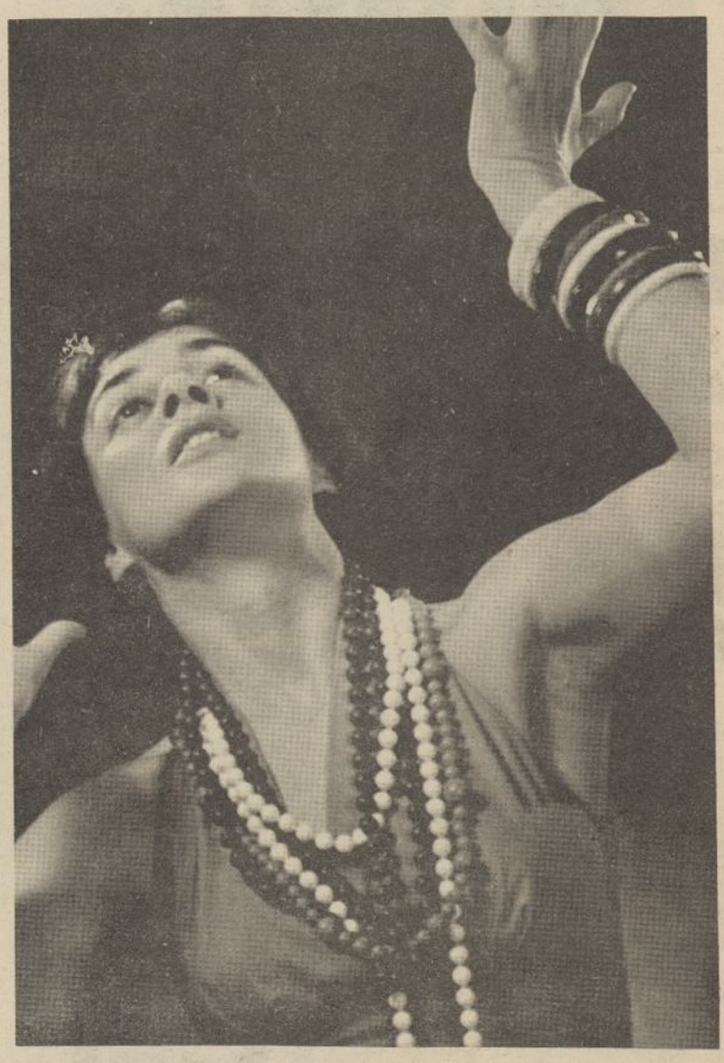

Šokėja Jonė Kvietytė

Aktorius Vitalis Žukauskas

1961 m. spalio 7 d., šeštadienį, 7 v.v.

SLOVENIAN AUDITORIUM – 6417 St. Clair Ave., Clevelande

PROGRAMOJE: išraiškos šokių šokėjai: **JONĖ KVIETYTĖ** ir **GEORGE DONNELL** iš Toronto, Kanados ir aktorius **VITALIS ŽUKAUSKAS** iš New Yorko

Šokiams gros Neolituanų orkestras. - Veiks turtingas bufetas.

BILIETAI GAUNAMI: Spaudos kioske, Dirvoje, Lietuvių Prekybos Namuose ir pas Jaunimo Stovyklos Globos Komiteto narius: S. Laniauską, V. Palūną, S. Stasienę, J. Pikturną ir V. Rociūną.

Atsilankydami pamatysite puikią programa, jaukiai praleisite laiką ir paremsite lietuviškojo jaunimo stovyklą

CLEVELANDE ir apylinkėse

• **Nuo spalio mėn. 1 d., Clevelande ir jo apylinkėse BALFas pradeda metinę pinigų rinkliavą.**

Visus kviečiame paremti labdaros darbą.

• **Clevelando Vyrų Oktetas,** vadovaujamas Ryto Babicko, rugsėjo 30 dieną išvyksta koncertui į Hartfordą, Conn.

J. P. MULL-MULIOLIS

Seniausia lietuviška namų pirkimo-pardavimo ir apdraudos agentūra Clevelande.

4 šeimų mūrinis

Po 6 kamb., 4 sklepai, 4 garažai, kiekvienas butas turi 2 atskirus įėjimus. Pajamos 300 mėn. Netoli Šv. Jurgio.

1 šeimos 10 kamb.

5 kamb. apačioj, 5 viršuj, 2 vonios, 2 garažai. $12,000.

1 šeimos 8 kamb.

4 mieg. antrame aukšte, pilnas sklepas, garažas. $11,500.

1 šeimos 5 kamb.

Labai gerame stovyje, puiki virtuvė, naujas garažas. $11,000.

2 ir 4 šeimų

Ant vieno sklypo geri mūriniai namai, 4 garažai, netoli Šv. Jurgio.

Colonial Heights

1 šeimos, 5 kamb. ant pirmo aukšto, yra vietos dar 2 kamb. antrame aukšte, puikus 70 pėdų pločio sklypas. $16,000.

Turime daugiau namų. Kas nori parduoti namus Eddy Rd. rajone, kreipkitės pas mus.

A. DAILIDĖ

lietuvis bendradarbis ir E. Cleveland skyriaus vedėjas.

Tel. UL 1-6666

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.
SAVINGS EARN 4% ACCOUNTS INSURED TO $10,000
OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30
SUPERIOR SAVINGS
DEPOSITS MADE BY OCTOBER 20th EARN INTEREST FROM OCTOBER 1st
IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

JAKUBS & SON
FUNERAL HOMES
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.
6621 Edna Avenue EN 1-1763
936 East 185 St. KE 1-7770

LOS ANGELES

RUDENS BALIUS

L. D. K. Birutės Draugija ruošia didžiulį Rudens balių. Birutietės ir šį kartą ruošia los angeliečiams labai malonią naujieną: programoje be visų mėgiamos solistės J. Armonienės, dainuos moterų kvartetas.

J. Armonienė, dainavusi praeito rudens baliaus metu, paliko tokį gerą įspūdį, kad birutietės dar kartą ją paprašė išpildyti programą. Moterų kvartetas, vadovaujamas P. Armono, pirmą kartą pasirodys Los Angeles visuomenei. Moterų kvartetas jau senai buvo visų laukiamas ir labai reikalingas, nes be choro ir solistų, ši auganti kolonija neturėjo mažesnio mąsto meno vieneto, trumpesnėms programoms pavairinti.

Šio ateinančio baliaus metu bus puikių laimėjimų: sidabrinis servizas ir daug kitų vertingų dalykų. Orkestras pasamdytas labai geras. Be to nauja ir erdvi Ukrainiečių Kultūros Centro salė (4313 Melrose Ave.) sutalpins vis didėjanti birutiečių svečių ir viešnių būrį, nežiūrint koks skaičius jų atsilankytų. Didelis patogumas -- yra mašinoms pastatyti daug vietos užpakaly salės.

Birutietės nori sukelti kiek galima daugiau pinigų, kad galėtų savo vargstančius brolius ir seses paremti ne tik sustiprindamos jų kūną, bet ir tuo pačiu sustiprinti juos dvasioje, ir padėti jiems atsilaikyti prieš vis didesnį ir didesnį rusinimą.

Mieli los angeliečiai kviečiami atsilankyti į tikrai įdomų balių, kur netruks nei vaišių ant stalų, nei lietuviško nuoširdumo, nei linksmos nuotaikos.

Remdami birutiečių balius, jūs faktinai remiate savo vargstančius brolius.

V. Irl.

P. J. KERSIS
Turėdami reikalų prašom į mane kreiptis namų telefonu OL 7-2521 — Peninsula.

Vytautas Petronis (kairėje), Rio de Janeiro mieste turįs didelę spaustuvę, kurios vertė siekia 50 milijonų kruzerių, gubernatoriaus atstovo apdovanojamas "Carioca" garbės piliečio diplomu. Vytautas Petronis Brazilijoje yra pasižymėjęs kaip dosnus aukotojas labdarybės reikalams. Jo brolis gyvena Chicagoje.

P. Ožinsko nuotrauka

DIRVA

Nr. 112 1961 m. rugsėjo 29 d.

KAS IR KUR?

• **Literatūros Lankus toliau leisti** perima Į Laisvę fondas lietuviškai kultūrai ugdyti. Žurnalo redakciją sudaro: K. Bradūnas, J. Girnius, H. Nagys ir A. Nyliūnas. Žurnalas per metus išeis vieną kartą. Artimiausias numeris pasirodys 1962 m. pradžioje. Tą numerį redaguoja H. Nagys.

• **Antano Škėmos Raštų Išleidimo Fondui** savo įnašus prisiuntė **Jonė ir dr. Jonas Valaičiai $100.00, Pr. Lapienė $25.00 ir J. Cicėnas $5.00.** Fondas yra įsteigtas sudaryti sąlygas tragiškai žuvusio rašytojo Antano Škėmos kūrybos išleidimui. Į laikinąją fondo organizacinę komisiją įeina: inž. V. Adamkavičius, dr. Vytautas Kavolis, rašyt. Julius Kaupas, rašyt. Marius Katiliškis, adv. Algimantas Kėželis, rašyt. Algimantas Mackus, rašyt. Henrikas Nagys, rašyt. Kostas Ostrauskas, dr. Jonas Valaitis. Fondo adresas, kuriuo prašoma siųsti įnašus, yra: Dr. Jonas Valaitis, 2547 W. 45th St., Chicago 32,Ill.

• **Poetui Juozui Mikuckiui,** gyv. Baltimorėje, rugsėjo 20 d. suėjo 70 metų amžiaus. J. Mikuckis yra vienas vyriausių pomaironinės kartos poetų, visą gyvenimą ekspresyvus ir savo muzai ištikimas lyrikas, gaivus meilės, jaunystės, kovos ir klajonių poetas. Kūriantis Neprikausomai Lietuvai, jis buvo pirmuoju Kauno karo komendantu ir daug prisidėjo prie lenkų POV likvidavimo ir Lietuvos kariuomenės organizavimo. Jo pastangomis buvo pradėtas organizuoti 1 gusarų pulkas, 5 ir 7 pulkai. 1922-24 m. buvo Lietuvos Rytų partizanų vadu. Vėliau perėjo į policijos tarnybą ir iki 1932 m. buvo Kauno apskrities policijos vadu (žiūr. nuotrauka). Pasitraukęs pensijon, apsigyveno gimtinėje Zauniškių km. Vilkijos valsčiuje. Bolševikams okupavus Lietuvą buvo suimtas ir kalintas. Vėliau pasitraukė į užsienį ir atvykęs į JAV apsigyveno Baltimorėje.

• **Dr. Juozas Bartkus,** buv. Vilties Draugijos pirmininkas, su ponia dvi savaites atostogavo gražiuose Wisconsino miškuose.

NEW YORK

APYGARDINIS SUVAŽIAVIMAS

LB New Yorko apygardos suvažiavime, kuris įvyko rugsėjo 23 d., Lietuvių Piliečių Klube, Brooklyne, į naują valdybą išrinkti: Antanas Maceika, Antanas Šetikas, Romas Kezys, Zenonas Jurys, Aleksandras Vakselis, Kazys Bačiauskas ir Antanas Varnas.

Buvo suvažiavę septynių LB apylinkių atstovai, kurie gyvai diskutavo įvairiais bendruomenę liečiančiais klausimais.

LB New Yorko apygardos pirm. Domas Penikas suvažiavimą atidarė ir išsamiai apibūdino savo dviejų metų veiklą, nurodydamas nuveiktus darbus, šios apygardos ribose bendruomenės pasisekimus bei nesekmes.

Žodžiu suvažiavimą sveikino: Gen. Konsului J. Budriui susirgus, jo žodžio vietoje kun. L. Jankus perdavė linkėjimus, VL IKo ir ALTo vardu žodį tarė dr. A. Škėrys, LNT pirm. V. Rastenis, ALTS-gos vardu vicep. dr. B. Nemickas ir k.

Suvažiavimas nutarė pasveikinti LB garbės pirmininką prel. Joną Balkūną ir prof. Steponą Kairį.

Tą pačią dieną vakare buvo literatūros vakaras.

CHICAGOS LIETUVIŲ ŽINIOS

SUNKIAI SUSIŽEIDĖ JUOZAS STANAITIS,

Neo Lithuania korp. filisteris Juozas Stanaitis, ankstyvą pirmadienio rytą važiuodamas vienas Chicagoje ties 94-ja gatve, automobiliui paslydus ant statybininkų palikto šlapio molio įvažiavo į stulpą ir besąmonės buvo pravažiuojančių atrastas. Nuvežtas į Little Company of Mary ligoninę ir paguldytas į 333 kambarį tik po ilgo laiko sąmonę teatgavo.

Paviršutiniškai ištyrus konstatuota sulaužyta nosis ir daug paviršutinių žaizdų. Ar yra gilesnių sužalojimų, paaiškės tik vėliau, kai lignis sustiprės, ir bus pagrindinai ištirtas.

Teisininkas J. Stanaitis yra labai populiarus Chicagos lietuvių tarpe, todėl ir ligoninėje gausiai pažįstamų lankomas. Jis pats tikisi, ir mes jam linkime greitai pasveikti ir sugrįžti į veikliųjų Neo Lithuanų gretas.

STASĖS KLIMAITĖS-PAUTIENIENĖS LIETUVIŠKŲ DAINŲ REČITALIS

Stasė Pautienienė, sopranas, rugsėjo 23 d. 8 v. v. Jaunimo Centre davė mūsų kompozitorių: Banaičio, Šimkaus, Gruodžio, Jakubėno ir kt. lietuvių liaudies dainų rečitalį. Salėn prigužėjo dainos mėgėjai, dainininkės gerbėjai bei prieteliai.

Truputį su pavėlavimu prasidėjo rečitalis daina Užmigo žemė Sasnausko, kurią solistė išpildė labai jausmingai ir klausytojų buvo palydėta gausiais aplodismentais. Vėliau sekė Barkarolė -- Naujalio ir kompozitoriaus Šimkaus dainos, kurias solistė puikiai atliko ir švelniai nuteikė auditoriją, nes jos, matyt, buvo daug dirbta ir atydžiai ruoštasi šiam rečitaliui.

Išpildant Banaičio komponuotas dainas solistė Stasė Pautienienė pasirodė gera interpretatorė liaudies dainų ir nejučiom pajutai atsidūręs į lietuvišką kaimą prie močiutės sengalvėlės staklių.

Dainininkė daug metų yra dainavusi liaudies ansambliuose ir yra susigyvenusi su liaudies dainom, tad jos surengtas rečitalis ją apvainikavo. Gruodžio komponuotas dainas išpildant, solistė pasirodė aukšto lygio, ir sugebėjimo dainininkė, ypač atliekant dainą Burtai.

Pabaigai, dainininkė atliko 3 dainas su pergyvenimu, ilgesiu ir gražiomis variacijomis, ypatingai dainoj Spindulėlis vakarų. Tai nuopelnas ne tik solistės, bet akomponiatoriaus ir tų dainų kompozitoriaus prof. V. Jakubėno.

Pasirinktas liaudies dainas dainininkė atliko jas išpildant ir su aiškia dikcija - tarsena, tad neveltui ir visiškai užtarnautai buvo gausiai apdovanota rožių puokštėmis.

Algirdas Budreckas

BOSTON

DAUG SVEČIŲ BALF PARENGIME

Žymus visuomenininkas ir puikus kalbėtojas kun. dr. V. Cukuras iš Middletown, Conn. sutiko ir atvyksta į Bostoną spalio 8 d. 5 val. vak. pasakyti programinę kalbą Balfo parengime.

Šis parengimas bus Lietuvių Piliečių Auditorijoje, 368 S. Broadway. Parengime tarp kitų dalyvaus Darbininko redaktorius prof. S. Sužiedėlis ir Balfo Reikalų Vedėjas. Tikimasi, kad ir prof. J. Eretas atsilankys.

Vietos Balfo veiklusis pirmininkas p. A. Andriulionis yra ligoninėje, todėl parengimui vadovauja kiti valdybos nariai, ypač jos sekretorius p. Povilas Jančiauskas, gyv. Dorchesteryje, Mass.

WATERBURY, Conn.

KVIEČIA Į RUDENS KONCERTĄ

Amerikos Lietuvių Bendruomenės Waterburio apylinkės tradicinis rudens vakaras - koncertas šiais metais įvyks šeštadienį, spalio 7 d. Šv. Juozapo parapijos salėje, pradžia 7 val. vakaro.

Ką tik praėjo Bendruomenės surengta dailininko Juozo Pautieniaus meno kūrinių paroda su dideliu pasisekimu. Ją aplankė virš 400 asmenų ir nupirko 17 paveikslų, o paroda vyko tik dvi dienas (rugsėjo 16 ir 17).

Apylinkės valdyba tikisi, kad ir ateinantis parengimas --rudens vakaras bus gausus dalyviais, nes koncerto programa yra tikrai įvairi. Ją išpildys gerai pasiruošęs New Yorko Vyrų Oktetas, muziko A. Mrozinsko vadovaujamas. Be to muzikas Mrozinskas ir atskirai išpildys dalį programos, o jis visada publikos yra mėgiamas.

Po koncerto šokiai geram orkestrui grojant, užkandžiai, baras, laimėjimai ir kiti įvairumai.

L. B. Waterburio apylinkės valdyba kviečia ne tik Waterburio, bet ir apylinkės lietuvius į šį antrą rudens sezono parengimą.

M.K.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

VAIKO GRAŽIAUSIOS NUOTRAUKOS KONKURSAS

KONKURSINĖ NUOTRAUKA Nr. 54. Petriukas Kisielius, 5 metų amž., iš Chicagos. Nuotrauka Vyt. Maželio.

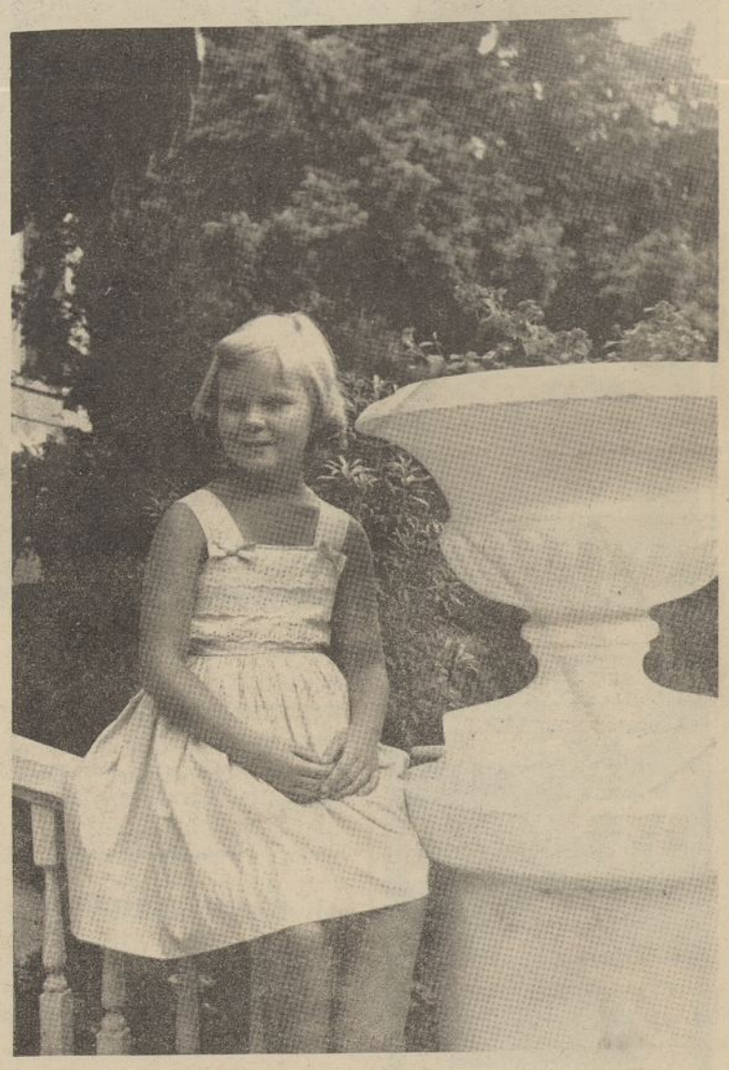

KONKURSINĖ NUOTRAUKA Nr. 55. Aldona Kudirkaitė, 8 metų amž., iš Baltimorės. Nuotrauka A. Kudirkienės.

KONKURSINĖ NUOTRAUKA Nr. 56 Darius Raulinaitis, pusantrų metų amž., iš Los Angeles. Nuotrauka L. Kančausko.

JUDITAI AUDĖNAITEI
JURGIUI JAKS-TYRIUI
ANTANUI ŠKĖMAI

tragiškai žuvus, gilią užuojautą jų šeimoms bei artimiesiems reiškia

Santara, Chicagos Skyrius

Mieliems
JUDITAI AUDĖNAITEI
JURGIUI JAKS-TYRIUI
ANTANUI ŠKĖMAI

tragiškai žuvus, reiškiame gilią užuojautą jų giminėms ir artimiesiems

Vladė, Evelina ir Edvardas Kaminskai

A. † A.
JONUI DAGIUI

mirus, velionio broliui Lab. Gerb. klebonui kun. PETRUI DAGIUI ir Poniai, gyv. New Yorke, seser. M. KUOLIENEI gyv. Toronte ir jo artimiesiems reiškiame giliausią užuojautą ir kartu liūdime

Jurgis Preikšaitis su šeima
Kostas Krėgždė su šeima

Lietuvos rezistencinės grupės Chicagoje
Š. M. SPALIO 1 D. RUOŠIA
1941 M. SUKILIMO 20 M. SUKAKTIES MINĖJIMĄ,

prisiminti ir pagerbti tuos, kurie 1941 m. birželio mėn. didvyriškai kovojo už Tautos laisvę.

Programoje:

1) Lietuvos General. Konsulo Dr. P. Daužvardžio žodis;
2) Aktyvių rezistencijos atstovų trumpos kalbos: a) Karolio Drungos, b) inž. Jono Jurkūno ir c) Leono Prapuolenio,
3) Meninėje programoje dalyvauja:

a) Zita Kevalaitytė-Visockienė — deklamacija,
b) Smuikininkas Povilas Matiukas,
c) dainininkė Laimutė Bildušienė — mezzo sopranas.

Akomponuoja muzikas Antanas Nakas.

Prieš minėjimą 10 val. Tėvų Jėzuitų koplyčioje ir Liet. evengelikų-liuteronų Tėviškės parap. bažnyčioje bus atlaikytos pamaldos už žuvusius Lietuvos laisvės kovotojus.

Minėjimas įvyksta spalio 1 d., sekmadienį, 4 val. p. p. Dariaus ir Girėno salėje, 4116 So. Western Ave., Chicagoje.

Salėje bus išstatyta genocido paroda.

Rengėjai

KAS DEDASI

visam pasauly, girdėsi trumpų bangų radiju. Geriausias tokių ir kitokių radijų -- vietinių ir importuotų -- žemomis kainomis, grynais ar išsimokėtinai, pasirinkimas pas Gradinską, 2512 W. 47th Str., Chicago, Ill., FR 6 - 1998.